โครงการจัดทำสื่อ ๖๐ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)

กลุ่มบูรณาการ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เศรษฐีน้อย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ สุขภาพดีชีวีเป็นสุข
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เล่ม ๑
(ฉบับปรับปรุง)

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ชุดเอกสารสื่อ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
ลิขสิทธิ์ของ สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒๒,๐๐๐ ชุด
จัดพิมพ์โดย องค์การค้าของ สกสค.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญ	
หน่วยการเรียนรู้บูรณาการหน่วยที่ ๑ เศรษฐีน้อย	**๑**
หน่วยย่อยที่ ๑ ชีวิตพอเพียง	๓
หน่วยย่อยที่ ๒ ออมไว้ไม่ขัดสน	๓๗
หน่วยการเรียนรู้บูรณาการหน่วยที่ ๒ สุขภาพดีชีวีเป็นสุข	**๖๗**
หน่วยย่อยที่ ๑ รักตัวเราเท่าฟ้า	๖๙
หน่วยย่อยที่ ๒ สนุกกับเกมกีฬา	๙๕
หน่วยย่อยที่ ๓ สุขภาพดีมีสุข	๑๐๗

ชุดการเรียนรู้หน่วยบูรณาการ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
หน่วยที่ ๑ : เศรษฐีน้อย

หน่วยที่ ๑ : หน่วยย่อยที่ ๑

ชีวิตพอเพียง

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยที่ ๑ เศรษฐีน้อย หน่วยย่อยที่ ๑ ชีวิตพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมายกากบาท (X) ทับอักษรข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้อง
ก. ปัจจัยในการผลิตคือเงินทุนเท่านั้น
ข. การผลิตต้องคำนึงถึงความสวยงาม
ค. การบริโภคต้องคำนึงถึงความจำเป็น
ง. ความต้องการของมนุษย์ไม่มีผลต่อการผลิต

๒. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต เกิดผลอย่างไร
ก. ผลผลิตมีคุณภาพดีและผลิตได้เร็วขึ้น
ข. ผลผลิตจะผลิตได้ช้าและราคาสูง
ค. ผลผลิตจะมีการจำหน่ายได้มาก
ง. ผลผลิตราคาสูงขึ้นมากกว่าเดิม

๓. ใครใช้หลักการบริโภคได้ถูกต้อง
ก. ก้านซื้อน้ำอัดลมดื่ม
ข. แก้วซื้อเสื้อนักเรียนใส่
ค. เก่งซื้อลูกอมกิน
ง. เกดซื้อหนังสือการ์ตูนอ่าน

๔. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยในการผลิต
ก. ทรัพยากรธรรมชาติ
ข. ทุนและแรงงาน
ค. สิ่งแวดล้อมทางสังคม
ง. การประกอบการ

๕. ข้อใดไม่ใช่หลักการบริโภค
ก. ความจำเป็น
ข. ความอดทน
ค. ความประหยัด
ง. การมีประโยชน์

๖. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการผลิตและการบริโภค
ก. การบริโภคต้องคำนึงถึงความจำเป็น
ข. การผลิตไม่ต้องคำนึงถึงความสวยงาม
ค. ปัจจัยในการผลิตคือเงินทุนเท่านั้น
ง. ความต้องการของมนุษย์ไม่มีผลต่อการผลิต

๗. ถ้าเรามีเงินจำกัดไม่ควรซื้อของในข้อใด
ก. อาหาร
ข. เสื้อผ้า
ค. กระเป๋า
ง. ตุ๊กตา

๘. เมื่อจะซื้อสินค้าควรพิจารณาถึงสิ่งใดก่อน
ก. ประโยชน์ใช้สอย
ข. ความต้องการ
ค. ความสวยงาม
ง. ความทันสมัย

๙. ข้อใดคือผลที่เกิดจากเทคโนโลยี
ก. ผลิตสินค้าได้น้อยลง
ข. ประหยัดเวลาในการผลิต
ค. ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น
ง. ผู้บริโภคลดลง

๑๐. ข้อใดเป็นลักษณะของการพัฒนาเศรษฐกิจ
ก. เพิ่มรายได้ หางานทำ
ข. ลดค่าใช้จ่าย รู้จักประหยัดและออม
ค. ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง
ง. ถูกทุกข้อ

๑๑. ข้อใดตรงกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง
ก. พึ่งพาผู้อื่นก่อนพึ่งพาตนเอง
ข. ผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้า
ค. พึ่งพาปัจจัยการผลิตจากที่อื่น
ง. รวมกลุ่มกันสร้างรายได้ให้ชุมชน

๑๒. ทำอย่างไรจึงเรียกว่าเป็นการพึ่งพาตนเอง
ก. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์
ข. ผลิตสินค้าให้ได้กำไรมากที่สุด
ค. ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี
ง. ผลิตสินค้าที่มีราคาถูก

๑๓. ในการจ่ายเงินปันผลสหกรณ์ควรยึดหลักเกณฑ์ใด
ก. จำนวนสมาชิก
ข. จำนวนหุ้น
ค. จำนวนผู้ก่อตั้ง
ง. จำนวนผู้ดำเนินการ

๑๔. ใครปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ก. หนูนาใส่เสื้อผ้าตามสมัย
ข. แพรวาซื้อเสื้อผ้าราคาแพง
ค. เอมอรซื้อประเป๋าครั้งละ ๓ ใบ
ง. ตาต้าซ่อมแซมเสื้อผ้าที่ขาด

๑๕. การเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์ควรมีคุณสมบัติอย่างไร
ก. มีอาชีพที่มั่นคง
ข. มีฐานะดี
ค. มีความสมัครใจ
ง. มีการศึกษา

๑๖. การจัดตั้งสหกรณ์ในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไร
ก. เพื่อให้นักเรียนได้ซื้อของราคายุติธรรม
ข. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการสหกรณ์และเผยแพร่แนวคิด
ค. เพื่อให้นักเรียนได้สร้างพื้นฐานการค้าขาย
ง. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนการรับ-จ่ายเงิน

๑๗. สมาชิกสหกรณ์ควรมีคุณธรรมในข้อใดในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์
ก. ซื่อสัตย์
ข. ประหยัด
ค. เมตตา
ง. ขยันหมั่นเพียร

๑๘. หลักเศรษฐกิจพอเพียงเน้นคุณธรรมเรื่องการพึ่งตนเอง แล้วยังเน้นคุณธรรมในข้อใด
ก. ความขยันหมั่นเพียร
ข. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
ค. ความเข้มแข็ง
ง. ความสามัคคีการร่วมมือกัน

๑๙. ข้อใดไม่ใช่การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน ใช้ในโรงเรียน
ก. ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม
ข. ส่งเสริมกิจกรรมออมทรัพย์
ค. ส่งเสริมการแข่งขันตอบปัญหา
ง. ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว

๒๐. เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดเรื่องใด
ก. การพัฒนาเศรษฐกิจ
ข. การวางแผนด้านเศรษฐกิจ
ค. การวางแผนเก็บออมเงิน
ง. เน้นหลักการพึ่งตนเองและช่วยตนเอง

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ประโยชน์ของการผลิตสินค้าและบริการ

คำชี้แจง นักเรียนดูภาพแล้วตอบถาม (๑๐ คะแนน)

ภาพแปรรูปสินค้า การทำกล้วยฉาบ

นักเรียนจงบอกประโยชน์การนำกล้วยมาแปรรูปเป็นกล้วยฉาบ กล้วยตาก คืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ .....ชั้น .....เลขที่.....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง สินค้าและบริการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนรายการสินค้าและบริการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของนักเรียนมาอย่างละ ๕ ชนิด (๑๐ คะแนน)

สินค้า	บริการ
๑.	๑. .....
๒.	๒. .....
๓.	๓. .....
๔.	๔. .....
๕.	๕. .....

ชื่อ .....ชั้น .....เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน
เรื่อง การผลิตสินค้าและบริการ

การผลิตสินค้าและบริการ

การผลิต หมายถึง การแปรสภาพทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์เป็นสินค้าหรือบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการมนุษย์

ในการดำเนินการผลิตนั้น ผู้ผลิตสามารถดำเนินการผลิตเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม โดยสร้างประโยชน์ในลักษณะต่างๆ ดังนี้

๑. การทำให้ผลผลิตมีมูลค่าเพิ่มด้วยวิธีแปรรูป

เป็นวิธีการนำผลผลิตมาเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ทำให้สินค้ามีมูลค่าเพิ่มขึ้น เช่น การทำสวนกล้วยน้ำว้า เพื่อนำกล้วยมาแปรรูปทำเป็นกล้วยตาก กล้วยอบน้ำผึ้ง ซึ่งทำให้เก็บไว้ได้นานและนำไปขายได้ราคาเพิ่มขึ้น

๒. การทำให้ผลผลิตมีมูลค่าเพิ่มโดยการเปลี่ยนแปลงสถานที่

เป็นการนำสินค้าและบริการจากแหล่งผลิตไปสู่ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อได้อย่างสะดวกสบาย เช่น ผู้ขายเสื้อผ้าไปซื้อเสื้อผ้าจากตลาดประตูน้ำ ในราคาตัวละ ๑๒๐ บาท แล้วนำมาวางขายที่บ้าน ในราคาตัวละ ๑๙๙ บาท ทำให้ผลผลิตมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

๓. การทำให้ผลผลิตมีมูลค่าเพิ่มโดยใช้ช่วงเวลาที่ต่างกัน

เป็นวิธีการทำให้ผลผลิตหรือสินค้าต่างๆมีประโยชน์เพิ่มมากขึ้น เช่น การนำโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีรูปลักษณ์แปลกแตกต่างกับยี่ห้ออื่นๆ ออกมาวางจำหน่ายเป็นรายแรก ซึ่งทำให้สินค้ามีราคาแพงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่วางจำหน่ายอยู่ในขณะนั้น

๔. การทำให้ผลผลิตมีมูลค่าเพิ่มโดยการให้บริการเพิ่มเติม

เป็นวิธีเพิ่มการบริการเป็นพิเศษ เพื่อทำให้ผู้บริโภคได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น เช่น การขายรถยนต์พร้อมกับมอบกรรมสิทธิ์ในการเรียนขับรถกับโรงเรียนสอนขับรถยนต์ ซึ่งมีบริการนำไปทำใบขับขี่พร้อม เป็นต้น

ดังนั้น หากผู้ผลิตรู้จักสร้างประโยชน์ให้กับผลผลิตของตนเองในลักษณะต่างๆ เหล่านี้ก็จะทำให้ผลผลิตมีมูลค่าเพิ่มขึ้นได้

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

คำชี้แจง นักเรียนจะเลือกซื้อสินค้าแต่ละอย่าง ควรคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง
(๑๐ คะแนน)

๑. .....

๒. .....

๓. .....

ชื่อ .....ชั้น .....เลขที่.....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตสินค้าและบริการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนยกตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการมา ๑ ชนิด พร้อมทั้งระบุปัจจัยที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการดังกล่าว (๑๐ คะแนน)

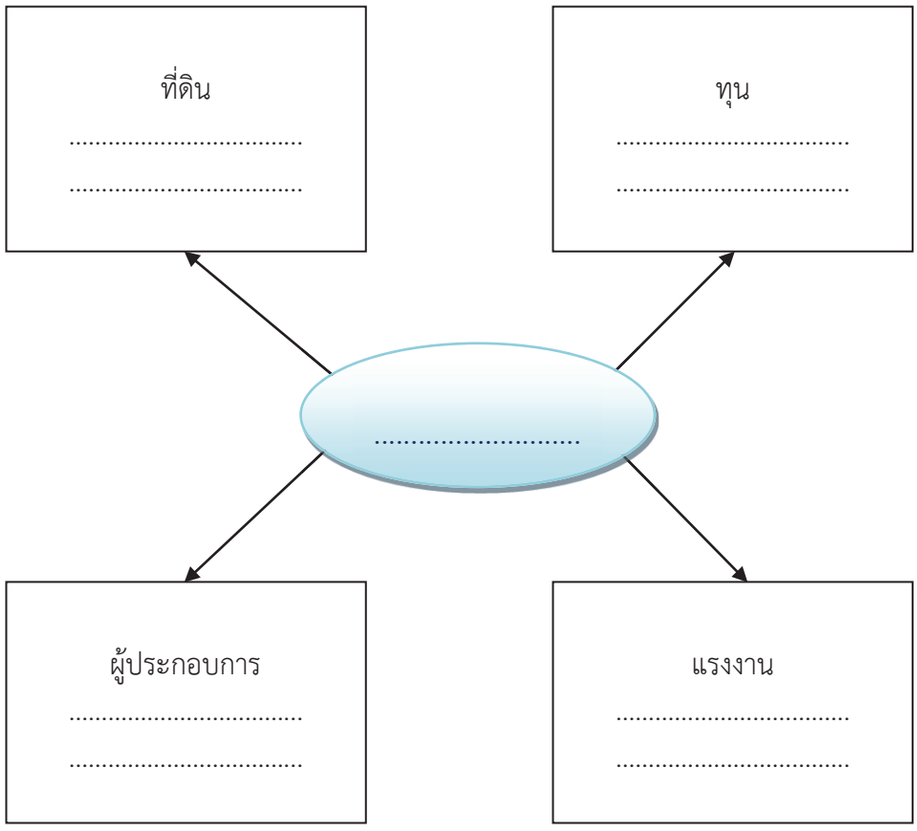

ชื่อ .....ชั้น .....เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน
เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตสินค้าและบริการ

ปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ

ปัจจัยการผลิต หรือ **ทรัพยากรในการผลิต** หรือ **ทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์** หมายถึง สิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ

ประเภทของปัจจัยการผลิตดังนี้

๑. ที่ดิน ในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง พื้นดินและหมายรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติที่ติดอยู่กับพื้นดินบริเวณนั้น เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ แร่ธาตุ

๒. แรงงาน หมายถึง กำลังกายและกำลังความคิดสติปัญญาของคนที่นำมาใช้ในการผลิต

๓. ทุน เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญประการหนึ่ง หมายถึง เงินทุนที่นำไปใช้ซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรต่าง ๆ รวมถึงสิ่งที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ เช่น โรงงาน โกดังเก็บสินค้า

๔. การประกอบการ หมายถึง การบริหารจัดการเพื่อนำที่ดิน แรงงาน และทุน มาผ่านกระบวนการผลิต ทำให้เกิดเป็นสินค้าและบริการต่าง ๆ ขึ้นมา

ความสำคัญของปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิตเป็นสิ่งสำคัญ เพราะสินค้าและบริการจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยการผลิตดังกล่าว ถ้าต้องการให้สินค้าและบริการมีคุณภาพดีต้องเพิ่มปริมาณในการผลิตจึงจะทำให้ผลผลิตมีปริมาณมากและต้องมีคุณภาพด้วย

ต้นทุนในการผลิต การจะได้ปัจจัยการผลิต คือ ที่ดิน ทุน และแรงงาน มาผลิตสินค้านั้น ผู้ผลิตจะต้องจ่ายผลตอบแทนให้แก่เจ้าของปัจจัยในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

๑) ค่าเช่า เป็นค่าตอบแทนในการใช้ที่ดินให้แก่เจ้าของที่ดิน

๒) ค่าแรง เป็นค่าจ้างหรือเงินเดือนที่จ่ายเป็นค่าตอบแทนผู้ใช้แรงงาน

๓) ดอกเบี้ย เป็นค่าตอบแทนเจ้าของทุน

๔) กำไร เป็นค่าตอบแทนให้กับผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

คนเราทุกคนอยู่ในฐานะเป็นผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างก็ต้องกินต้องใช้สินค้าและบริการด้วยกันทั้งสิ้น จึงกล่าวได้ว่าทุกคนต้องมีค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อสินค้าและบริการ แต่จะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่ปัจจัยต่างๆ ของแต่ละคน ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีอยู่มากมาย มักขึ้นอยู่กับผู้ซื้อ ผู้ขาย ตัวสินค้าและปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

๑. รายได้ของผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ คนที่มีรายได้สูงจะมีโอกาสซื้อสินค้าและบริการได้มากและบางส่วนก็จะไปบริโภคสินค้าประเภทฟุ่มเฟือยแต่ถ้าเรามีรายได้น้อยก็จะเลือกบริโภคแต่สินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

๒. ราคาของสินค้า ถ้าสินค้ามีราคาถูกลงผู้บริโภคจะต้องการซื้อเพิ่มสูงขึ้น เช่น ในช่วงลดราคาตามห้างสรรพสินค้าต่างๆ ที่จัดขึ้น จะมีคนมาซื้อกันมาก หรืออธิบายได้อย่างหนึ่งว่าถ้าสินค้าราคาถูกลง ก็จะทำให้ผู้บริโภคมีอำนาจในการเลือกซื้อมากนั่นเอง

๓. ค่านิยมหรือรสนิยม ความนิยมชมชอบ หรือความพึงพอใจในสินค้าและบริการของผู้บริโภค ซึ่งมักจะเป็นไปตามฐานะ และความรู้สึกของแต่ละบุคคล ซึ่งผู้บริโภคบางคนมีการกินอยู่ตามฐานะแต่บางคนก็มีรสนิยมที่ชอบความหรูหรา ฟุ่มเฟือย

๔. การโฆษณา สินค้าและบริการที่มีการโฆษณาจะได้รับพิจารณาเลือกซื้อมากกว่าสินค้าที่ไม่มีการโฆษณา ถึงแม้สินค้าที่โฆษณาบางชนิดจะมีราคาแพงขึ้น เพราะผู้ผลิตได้รวมค่าโฆษณาเข้าไปในตัวสินค้า

๕. ความเชื่อ ความเชื่อมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการ เช่น เชื่อว่าสินค้าประเภทนี้กินแล้วทำให้สุขภาพแข็งแรง สินค้าประเภทนั้นก็จะสามารถจำหน่ายได้มาก

๖. ฤดูกาล ฤดูฝน ผู้คนมีความต้องการใช้ร่ม หรือเสื้อกันฝนมาก ส่วนฤดูหนาว ผู้คนจะมีความต้องการใช้เสื้อกันหนาว ผ้าห่มมาก เมื่อความต้องการมีเพิ่มมากขึ้นย่อมส่งผลให้สินค้าและบริการขาดแคลน ทำให้สินค้าเหล่านี้มีราคาแพงขึ้น

๗. คุณภาพของสินค้า สินค้าที่มีคุณภาพดี ผลิตได้ตามมาตรฐาน มีสภาพคงทนหรือมีสภาพใหม่ สดสะอาด และจูงใจให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้านั้นๆ

ปัจจัยอื่นๆที่เป็นตัวกำหนดปริมาณสินค้าและบริการ

๑. ต้นทุนการผลิต

ถ้าต้นทุนการผลิตต่ำ ➢ มีกำไรมาก ➢ ผลิตมากขึ้น ➢ มีสินค้าและบริการมากขึ้น

ถ้าต้นทุนการผลิตสูง ➢ มีกำไรน้อย ➢ ผลิตน้อยลง ➢ มีสินค้าและบริการลดลง

๒. ราคาวัตถุดิบและเชื้อเพลิง

การเปลี่ยนแปลงของราคาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต ถ้าวัตถุดิบมีราคาสูงขึ้นทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ราคาน้ำมันก็มีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตด้วย เช่น พาหนะที่ใช้ในการขนส่งสินค้าต้องจ่ายค่าน้ำมันเพิ่มขึ้น

๓. การใช้เทคโนโลยีเพื่อการแข่งขันของผู้ผลิต

การใช้เทคโนโลยี หมายถึง การใช้วิธีการใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์ในการผลิตสินค้าและบริการ การใช้เทคโนโลยีด้านเกษตรกรรม เช่น การใช้เทคโนโลยีด้านพลังงานเพื่อเพิ่มความสามารถในการไถ คราด หว่าน เก็บเกี่ยว หรือการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิต เช่น ใช้ฮอร์โมนเพิ่มผลผลิต ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช จะทำให้ผลผลิตมีคุณภาพสูงขึ้นและปริมาณเพิ่มขึ้น ต้นทุนต่อหน่วยมีราคาต่ำลง

๑. การใช้เทคโนโลยีช่วยผลิตสินค้าและบริการที่มีรูปแบบใหม่ และให้ประโยชน์กับผู้บริโภคมากขึ้น

๒. การใช้เครื่องมือและเครื่องจักรที่ทันสมัย ช่วยในการผลิตสินค้าและการบริการเพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

๓. การใช้เทคโนโลยีช่วยในการโฆษณาสินค้าและบริการ การส่งเสริมการขายและการตลาด

๔. การใช้เทคโนโลยีช่วยในการขนส่ง เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าและบริการอย่างสะดวกและรวดเร็ว

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง เครื่องหมายรับรองคุณภาพสินค้า

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจสินค้าภายในบ้าน ที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ มีอะไรบ้าง (๑๐ คะแนน)

๑. .....

๒. .....

๓. .....

๔. .....

๕. .....

ชื่อ .....ชั้น .....เลขที่.....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง คุณสมบัติของผู้บริโภค

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกคุณสมบัติของผู้บริโภคที่ดีและไม่ดี (๑๐ คะแนน)

ผู้บริโภคที่ดี	ผู้บริโภคที่ไม่ดี
๑.	๑. .....
๒.	๒. .....
๓.	๓. .....
๔.	๔. .....
๕.	๕. .....

ชื่อ .....ชั้น .....เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน
เรื่อง บทบาทของผู้บริโภค

บทบาทของผู้บริโภค

การบริโภค หมายถึง การใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการใดๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เช่น การรับประทานอาหาร การซื้ออุปกรณ์การเรียน การตัดผม เป็นต้น
ดังนั้น ผู้บริโภค หมายถึง ผู้ที่ตัดสินใจซื้อสินค้าบริการต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ตามความต้องการของตนเอง เช่น ผู้ที่รับประทานอาหาร ผู้ซื้ออุปกรณ์การเรียน ลูกค้าร้านตัดผม เป็นต้น

๑. บทบาทของผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจ

ผู้บริโภคมีบทบาทที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจ ดั้งนี้

๑) เป็นผู้ชี้นำให้เกิดการผลิต พฤติกรรมของผู้บริโภคและความต้องการของผู้บริโภค เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ผลิตตัดสินใจเลือกผลิตสินค้าขึ้นมาขายให้สอดคล้องหรือตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากที่สุด

๒) เป็นผู้ตัดสินใจว่าจะใช้จ่ายเงินที่ตนเองหามาได้อย่างไร ผู้บริโภคต้องพิจารณาว่า เงินที่หามาได้จะใช้ประโยชน์อะไรบ้าง เช่น นำไปซื้อสินค้าและบริการ เก็บออมเงิน นำเงินไปลงทุน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่อไป

๒. คุณสมบัติของผู้บริโภคที่ดี

๑) วางแผนก่อนการเลือกซื้อเลือกใช้สินค้าและบริการ

๒) เลือกซื้อสินค้าและบริการตามหลักการเลือกซื้อ ได้แก่

- หลักความจำเป็น
- หลักการมีประโยชน์
- หลักความประหยัด

๓) สำรวจสินค้าและบริการจากหลายๆร้านก่อน

๔) ไม่ควรหลงเชื่อคำโฆษณาของสินค้าและบริการ

๕) แจ้งข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบคุณภาพและปริมาณของสินค้า

๓. พฤติกรรมที่บกพร่องในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการ

๑) ขาดความรู้เกี่ยวกับสินค้าและบริการ

๒) ใช้จ่ายเงินเกินฐานะหรือรายรับของตน

๓) หลงเชื่อคำโฆษณา

๔. ประโยชน์ของการเลือกบริโภคสินค้าและบริการอย่างรู้เท่าทัน

๑) ทำให้ได้รับสินค้าและบริการที่ได้มาตรฐานและมีประโยชน์ต่อตนเอง

๒) ทำให้ได้รับความปลอดภัยจากการกินหรือการใช้สินค้าและบริการนั้นๆ

๓) ช่วยประหยัดรายจ่ายตนเองและครอบครัว

๔) ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ช่วยลดปัญหาสังคม เช่น ถ้ารู้จักวางแผนใช้จ่ายย่อมไม่มีปัญหาหนี้สินติดตามมา

เครื่องหมายรับรองคุณภาพสินค้าและบริการ

เครื่องหมายรับรองคุณภาพสินค้าและบริการ หมายถึง สัญลักษณ์ที่บ่งบอกให้ทราบถึงคุณภาพ และมาตรฐานของสินค้าและบริการนั้น ๆ ที่หน่วยงานภาพรัฐได้กำหนดไว้

ตัวอย่าง เครื่องหมายรับรองสินค้าและบริการ

๑. เครื่องหมายมาตรฐานหรือเครื่องหมาย มอก.

๒. เครื่องหมาย อย.

๓. ตรา OTOP

๔. เครื่องหมายฮาลาล

๕. เครื่องหมายประหยัดไฟ เบอร์ ๕

๖. เครื่องหมายเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม

๗. เครื่องหมายเฉพาะด้านความปลอดภัย

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง นักเรียนควรใช้ชีวิตแบบใดที่เข้าหลักเศรษฐกิจพอเพียง อธิบายมาให้เข้าใจ (๑๐ คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สมาชิกในกลุ่ม .....

.....

.....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง หลักการสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ตามหัวข้อที่กำหนดให้อย่างไร (๑๐ คะแนน)

๑. พึ่งพาตนเอง หมายถึง

.....

.....

.....

.....

๒. พึ่งพากันเอง หมายถึง

.....

.....

.....

.....

๓. บริหารจัดการ หมายถึง

.....

.....

.....

.....

ชื่อ .....ชั้น .....เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน
หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง (Self-Sufficiency Economy) คือ ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรไทย เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน และเป็นปรัชญาที่ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศ เพื่อให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

หลักการสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

๑. **พึ่งตนเอง** หมายถึง รู้จักช่วยเหลือตนเองในด้านต่างๆ เช่น รู้จักประมาณตน ประหยัดอดออม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒. **พึ่งพากันเอง** หมายถึง สามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันทำกิจกรรมต่างๆ รู้จักรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้า

๓. **บริหารจัดการ** หมายถึง รู้จักนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการบริหารจัดการกับปัญหาต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ รู้จักประสานงานกับกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นระบบ มีความเติบโต มั่นคง และยั่งยืน

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง
ประกอบด้วย ๓ ห่วง กับ ๒ เงื่อนไข

๓ ห่วง คือ

๑. **มีความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดี ไม่มากและไม่น้อยเกินไป

๒. **มีเหตุผล** หมายถึง จะทำสิ่งใดต้องพิจารณาให้รอบคอบ ต้องตัดสินใจโดยใช้เหตุผล

๓. **มีภูมิคุ้มกันที่ดี** หมายถึง จะทำสิ่งใดต้องทำแบบมีหลักการ ทำตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นการเตรียมตัวให้พร้อม เพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง

๒ เงื่อนไข คือ

๑. **เงื่อนไขความรู้** หมายถึง รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง

๒. **เงื่อนไขคุณธรรม** หมายถึง ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน แบ่งปัน สามัคคี

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรในโรงเรียนที่เข้ากับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จงอธิบาย (๕ คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิกในกลุ่ม.....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง คำถามชวนกันคิด ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ (๑๐ คะแนน)

๑. เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร

.....

.....

.....

๒. นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรให้สมกับคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง”

.....

.....

.....

๓. ผู้ที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจะเกิดผลอย่างไร

.....

.....

.....

๔. นักเรียนสามารถนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในครอบครัวได้อย่างไร

.....

.....

.....

ชื่อ .....ชั้น .....เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน
การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงพอมีพอกิน พ.ศ.๒๕๓๗ โดยทรงพระราชทานแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักในความสำคัญสำหรับนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เน้นการพึ่งพาตนเอง โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถครอบคลุมภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม ตลอดจนการดำเนินชีวิตของพสกนิกรทุกกลุ่มอาชีพ ซึ่งพระองค์ได้ทรงทดลองจนเป็นที่ประจักษ์ว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันและอนาคต

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด ยึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิตหลักการพึ่งตนเอง

ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทรประนีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรงเป็นอิสระ

การประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง

๑. ทำไร่ทำนาสวนผสมผสาน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นเศรษฐกิจพอเพียง
๒. ปลูกผักสวนครัว เพื่อลดรายจ่ายด้านอาหารในครอบครัว
๓. ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักร่วมกับปุ๋ยเคมี ลดรายจ่ายและช่วยปรับปรุงบำรุงดิน
๔. เพาะปลูกเห็ดฟางจากฟางข้าวและเศษวัสดุเหลือใช้ในไร่นา
๕ ปลูกผลไม้ในสวนหลังบ้านและปลูกต้นไม้ใช้สอย
๖. ปลูกพืชสมุนไพรช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัย
๗. เลี้ยงปลาในร่องสวน ในนาข้าว และสระน้ำ เพื่อเป็นอาหารและรายได้เสริม
๘. เลี้ยงไก่พื้นเมืองและไก่ไข่ เพื่อเป็นอาหารโปรตีนและรายได้เสริม
๙. ทำก๊าซชีวภาพจากมูลสุกร หรือวัว เพื่อใช้เป็นพลังงานในครัวเรือน
๑๐. ทำสารสกัดชีวภาพจากเศษพืชผักผลไม้ และพืชสมุนไพรที่ใช้ในไร่นา

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นิยามของความพอเพียง ประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะ

๑. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

๒. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

๓. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

- เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
- เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภ และไม่ตระหนี่

ความสำคัญของแนวทางการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลควรมี ได้แก่

๑. ความอดทนต่อการดำเนินชีวิต ปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้

๒. ความมีน้ำใจต่อกัน ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ได้ให้แนวทางในการร่วมมือกัน มีน้ำใจแก่กัน

๓. ความมีวินัยในตนเอง จะต้องรู้จักกิน รู้จักใช้ วางแผนการใช้จ่าย

๔. รู้จักการบริหารและการจัดการชีวิต รู้จักการวางแผนครอบครัว การสร้างที่อยู่ อาศัย สร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว

๕. มีมาตรฐานทางใจ ลดละเลิกในสิ่งที่ไม่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต สุรา ยาเสพติด การเที่ยวกลางคืน การรู้จักฉลาดใช้

๖. อย่าอายทำกิน อย่าหมิ่นเงินน้อย อย่าคอยวาสนา งานบางอย่างอาจได้ค่าตอบแทนน้อย ไม่ตรงกับความต้องการ แต่การทำงานนอกจากได้ค่าตอบแทนเป็นเงินตราแล้ว สิ่งที่มีค่ามากที่สุดคือประสบการณ์

๗. จงมองในสิ่งที่เขาเป็นอยู่ ไม่ใช่มองในสิ่งที่เราอยากให้เขาเป็น เช่น การใส่เสื้อผ้าราคาถูกการประกอบอาชีพเกษตรกร ไม่ได้หมายถึงการเป็นคนที่ด้อยพัฒนา คนเรามีความแตกต่างกัน ความสุขของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกัน การเปลี่ยนแปลงอะไรก็ตาม ต้องให้เขาเปลี่ยนแปลงตัวของเขาเอง ในสิ่งที่เขาต้องการจะเป็น

๘. ครอบครัวอบอุ่น สังคมเข้มแข็ง ครอบครัวเป็นรากฐานที่สำคัญของสังคม

๙. ภูมิใจในความเป็นไทย ภูมิปัญญาไทย วิถีไทย เศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับภูมิปัญญาไทย วิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมชนบทที่ยังพึ่งพาภูมิปัญญาไทย

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครอบครัว

๑. นำมาใช้จัดสรรรายได้ ที่หามาได้ในครอบครัว โดยจัดให้เป็นส่วนๆ ตามความจำเป็น เช่น ใช้จ่ายในครอบครัว เก็บออม ใช้จ่ายในกิจกรรมที่จำเป็นการศึกษาของบุตรหลาน
๒. รู้จักพึ่งตนเอง ดำเนินชีวิตโดยยึดหลักพออยู่ พอกิน
๓. ใช้จ่ายอย่างประหยัด
๔. มีความขยัน อดทน ไม่ท้อถอย
๕. หาความรู้ เพื่อนำมาปรับปรุงความเป็นอยู่หรือชีวิตให้ดีขึ้น
๖. ไม่ทำอะไรที่เกินความสามารถของตนเอง

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโรงเรียน

๑. นำมาใช้บริหารจัดการทรัพยากรภายในโรงเรียน
๒. ใช้สิ่งของต่างๆ ภายในโรงเรียนอย่างประหยัด เช่น ช่วยประหยัดน้ำ ไฟฟ้า วัสดุอุปกรณ์
๓. มีความสามัคคีให้ความร่วมมือกันและทำงานเป็นหมู่คณะ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย
๔. ส่งเสริมการทำเกษตรในพื้นที่ของโรงเรียน
๕. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมของสหกรณ์โรงเรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นอย่างสมดุลและยั่งยืนใน ๔ มิติ

๑. กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจ - กิจกรรมการออม - กิจกรรมการหารายได้ระหว่างเรียน
๒. กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านสังคม - กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาสังคม - กิจกรรมอาชีวะบริการ
๓. กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม - กิจกรรมแปรรูปขยะเป็นทุน - กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
๔. กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านวัฒนธรรม - กิจกรรมชมรมรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น - กิจกรรมแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมในสถานศึกษา

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชุมชน

๑. ส่งเสริมให้มีตลาดนัดในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนสินค้า
๒. ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น จัดตั้งสหกรณ์เพื่อรวมตัวขายผลผลิตให้ได้ราคาดี
๓. จัดตั้งให้มีสวัสดิการที่จำเป็นในชุมชน เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ กองทุนกู้ยืม
๔. ส่งเสริมการศึกษา เช่น มอบทุนการศึกษา จัดตั้งโรงเรียน ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้
๕. ส่งเสริมและพัฒนา ด้านคุณธรรม จริยธรรม ในการดำเนินชีวิต
๖. จัดตั้งหน่วยระวังภัย และแก้ปัญหาต่างๆ เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด
๗. ร่วมมือกันทำงานเพื่อลดค่าใช้จ่าย

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ประโยชน์ของสหกรณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาประโยชน์ของการจัดตั้งสหกรณ์ มีอะไรบ้าง
(๑๐ คะแนน)

๑. .....

๒. .....

๓. .....

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิกในกลุ่ม.....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง สหกรณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จ ประโยชน์และความสำคัญของสหกรณ์ (๑๐ คะแนน)

ปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ประโยชน์และความสำคัญของสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ชื่อ .....ชั้น ..... เลขที่ .....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน
หลักการและประโยชน์ของสหกรณ์

สหกรณ์ หมายถึงการกระทำร่วมกัน หรือการทำงานร่วมกันของกลุ่มที่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์ เพื่อแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพที่เหมือนกัน เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยอาศัยหลักการช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีกลุ่มบุคคลตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไปร่วมทุนกัน โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน และได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย

หลักการของสหกรณ์

๑. สมัครเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ
๒. สมาชิกทุกคนถือหุ้นส่วนที่มีค่าเท่าๆ กัน
๓. สมาชิกจะซื้อหุ้นคนละกี่หุ้นก็ได้
๔. สมาชิกหนึ่งคนมีสิทธิออกเสียงได้เพียง ๐ เสียงเท่านั้น
๕. มีการปันผลเป็นสองส่วน คือ ตามจำนวนหุ้นที่ซื้อและตามกิจกรรมที่ร่วมมือ

ประโยชน์ของสหกรณ์

๑. ทำให้มีผลในการต่อรองซื้อและขายสินค้าที่สมาชิกผลิตได้
๒. ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักอยู่ด้วยกันอย่างสงบ และช่วยเหลือผู้ที่ยากจนให้มีฐานะดีขึ้น ทำให้ชุมชนเกิดความสามัคคีและประเทศชาติเจริญ
๓. เป็นแหล่งจัดหาเงินมาให้สมาชิกกู้ยืมไปลงทุนประกอบอาชีพ
๔. ช่วยส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรแก่สมาชิก เช่น แนะนำให้สมาชิกรู้จักการขยายการผลิตด้วยวิธีการเกษตรสมัยใหม่ ขายผลผลิตให้ได้ราคาสูงขึ้น เป็นต้น
๕. ส่งเสริมความเสมอภาคกัน โดยให้ทุกคนมีสิทธิทัดเทียมกันในการออกเสียงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์
๖. ช่วยฝึกให้คนมีความรู้ มีประสบการณ์ สนับสนุนด้านเงินทุนการผลิต ควบคุมการใช้เงินทุนให้เป็นไปตามแผน รวมกันซื้อปัจจัยการผลิตและรวมกันขายผลิตผล ทำให้คนในชุมชนนั้นๆ มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การประยุกต์หลักการของสหกรณ์มาใช้ในชีวิตประจำวัน

เมื่อมีปัญหาในการทำมาหากิน เราสามารถนำหลักการรวมกลุ่มแบบสหกรณ์มาใช้ เพื่อแก้ปัญหานั้นๆ เนื่องจากตัวเราเพียงลำพังเมื่อประสบปัญหา อาจจะไม่สามารถแก้ปัญหาได้ แต่ถ้ามารวมกลุ่มกัน แลกเปลี่ยนความคิด ช่วยเหลือกันในกลุ่มก็จะทำให้ปัญหามีทางแก้ไขได้ แต่สิ่งสำคัญคือ สมาชิกจะต้องซื่อสัตย์ต่อกฎและกติกาของกลุ่ม

ประเภทของสหกรณ์

๑. สหกรณ์การเกษตร เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเกษตรกร มีหน้าที่ในการส่งเสริมการผลิตและการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิก โดยให้สินเชื่อการเกษตร การรับฝากเงิน การจัดหาสินค้า เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์การผลิตมาจำหน่าย หรือทำการแปรรูปก่อนนำออกจำหน่ายและส่งเสริมการเกษตรอื่นๆ

๒. สหกรณ์การประมง เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมงเพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ มีหน้าที่ เช่น ให้ความรู้ทางวิชาการและธุรกิจการประมง จัดหาวัสดุอุปกรณ์การประมง หรือสิ่งของที่จำเป็นมาจำหน่ายแก่สมาชิก จัดหาแหล่งเงินกู้ให้สมาชิกไปประกอบอาชีพ รับฝากเงิน ให้ความสงเคราะห์แก่สมาชิกและครอบครัวที่ประสบภัยพิบัติ

๓. สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสหกรณ์ที่ส่งเสริมให้สมาชิกร่วมกันออมทรัพย์จากรายได้ประจำของแต่ละคน ซึ่งผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับ คือ ดอกเบี้ย

๔. สหกรณ์บริการ เป็นสหกรณ์ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรโดยตรง แต่เป็นสหกรณ์ซึ่งดำเนินธุรกิจสนองความต้องการของสมาชิกในด้านการบริการทั่วไป เช่น สหกรณ์แท็กซี่ สหกรณ์ไฟฟ้า รวมถึงสหกรณ์การขายผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในครัวเรือน และอุตสาหกรรมขนาดย่อม เช่น สหกรณ์ทำร่ม สหกรณ์จักสาน สหกรณ์มีดอรัญญิก เป็นต้น

๕. สหกรณ์นิคม เป็นสหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งขึ้นในนิคม เนื่องจากสหกรณ์นิคมมีการบริหารงานที่แตกต่างไปจากสหกรณ์การเกษตร คือ มีวัตถุประสงค์เน้นหนักในเรื่องการจัดสรรที่ดินให้แก่เกษตรกรที่ต้องการมีที่ดินไว้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรวมถึงการจัดบริการต่างๆ ที่จำเป็นให้ด้วย

๖. สหกรณ์ร้านค้า เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการในด้านการจัดหาสินค้าอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคายุติธรรมเป็นการป้องกันไม่ให้สมาชิกถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือไม่ได้รับความยุติธรรมในการจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าจากร้านค้าทั่วไป

๗. สหกรณ์ในโรงเรียน สหกรณ์ในโรงเรียนเป็นการรวมกลุ่มดำเนินงานของนักเรียน โดยระดมทุนมาจากครูและนักเรียนในโรงเรียน ไม่ต้องเสียค่าสถานที่ ดำเนินธุรกิจอย่างสหกรณ์ โดยสมาชิกจะได้รับเงินปันผลตามหุ้นจากยอดการมาซื้อสินค้าไปจากสหกรณ์

****

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น สรุปและบันทึกผลในประเด็นดังต่อไปนี้ (๑๐ คะแนน)

กลุ่ม ๑ ถ้าน้ำจืดหมดไปจากโลก
กลุ่ม ๒ ถ้าไม่มีไฟฟ้าใช้
กลุ่ม ๓ ถ้าโลกนี้ไม่มีต้นไม้

หัวข้อ .....

ประเด็นวิเคราะห์

- จะส่งผลต่อชีวิตและเศรษฐกิจอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

- จะหาวิธีใดมาทดแทน/แก้ปัญหา

.....
.....
.....
.....
.....

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิกในกลุ่ม.....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกหลักการใช้ทรัพยากรของผู้ผลิต หลักการใช้ทรัพยากรของผู้บริโภค (๑๐ คะแนน)

หลักการใช้ทรัพยากรของผู้ผลิต

.....

.....

.....

.....

.....

หลักการใช้ทรัพยากรของผู้บริโภค

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ .....ชั้น .....เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน
ความหมายและความจำเป็นของทรัพยากร

ความหมายของทรัพยากร

ทรัพยากร หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่า สามารถเป็นเจ้าของหรือถือครองได้ นำมาใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของมนุษย์ จะเป็นสิ่งที่มีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่างก็ได้

ทรัพยากรในความหมายทางเศรษฐศาสตร์แบ่งได้ ๒ ลักษณะ ดังนี้

๑. ทรัพย์เสรี หมายถึง ทรัพยากรที่มีอยู่เองตามธรรมชาติ เช่น น้ำในแม่น้ำ ดิน หิน แร่ อากาศ เป็นต้น

๒. เศรษฐทรัพย์ หมายถึง ปัจจัยที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ ได้แก่

๒.๑ ที่ดิน ใช้ตั้งฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ใช้ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

๒.๒ แรงงาน หมายถึง แรงกายและสติปัญญาหรือความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ที่นำไปใช้ในการผลิต สินค้าและบริการ

๒.๓ ทุน หมายถึง สิ่งที่นำมาใช้ผลิตสินค้าและบริการ เช่น เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ เครื่องยนต์ อาคาร โรงงาน ถนน เป็นต้น

๒.๔ ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่นำปัจจัยการผลิตทั้งหมดมาผสมผสานเพื่อให้เกิดสินค้าและบริการ

ความจำเป็นของทรัพยากร

๑. เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น การใช้พลังงานจากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน แม่น้ำ ป่าไม้ ช่วยให้ชีวิตดำรงอยู่อย่างมีความสุข

๒. เป็นปัจจัยสำคัญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิตสินค้าและบริการ

๓. เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ เช่น น้ำมัน แร่ธาตุ

ใบความรู้สำหรับนักเรียน
การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

หลักการใช้ทรัพยากรของผู้ผลิต

๑. วางแผนการผลิตอย่างรอบคอบ
๒. ลดการเกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมให้ได้มากที่สุด
๓. เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนในการผลิต
๔. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสินค้าและบริการ
๕. วางแผนการใช้ทรัพยากรโดยใช้เทคนิคและวิชาการ

หลักการใช้ทรัพยากรของผู้บริโภค

๑. ต้องใช้สินค้าและบริการอย่างฉลาด เพื่อช่วยลดการสูญเสียทรัพยากร เช่น ควรใช้สินค้าตามความจำเป็นมากกว่าใช้สินค้าตามความต้องการ เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพดีและมีมาตรฐาน เพื่อจะได้มีอายุการใช้งานได้นาน เป็นต้น
๒. ต้องใช้สินค้าและบริการอย่างประหยัด สินค้าชิ้นใดที่ยังอยู่ในสภาพดี ก็ควรนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น เสื้อผ้าชุดเก่าอาจนำมาทำเป็นผ้าเช็ดมือหรือผ้าขี้ริ้ว เป็นต้น

การสร้างจิตสำนึกของคนในชาติให้รู้คุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

๑. สร้างความรู้ ความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรที่ถูกต้องให้แก่ทุกคน ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงประเทศชาติ
๒. ส่งเสริมให้ทุกคนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรและต้องร่วมมือกันดูแลรักษา เช่น ร่วมกันดูแลรักษาแหล่งน้ำ ป่าไม้ในท้องถิ่นชุมชนของตนเอง รวมทั้งรู้จักนำทรัพยากรต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าที่สุด
๓. รวมกลุ่มกันเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร เช่น แหล่งน้ำ ป่าไม้ ดิน แร่ธาตุ เป็นต้น
๔. รวมกลุ่มกันเพื่อศึกษาค้นคว้าและติดตามข่าวสารในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อนำความรู้ไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับทราบอย่างถูกต้อง
๕. รวมกลุ่มกันกำหนดมาตรการ วิธีดำเนินงานและการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยที่ ๑ เศรษฐีน้อย หน่วยย่อยที่ ๑ ชีวิตพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมายกากบาท (X) ทับอักษรข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้อง
ก. ปัจจัยในการผลิตคือเงินทุนเท่านั้น
ข. การผลิตต้องคำนึงถึงความสวยงาม
ค. การบริโภคต้องคำนึงถึงความจำเป็น
ง. ความต้องการของมนุษย์ไม่มีผลต่อการผลิต

๒. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต เกิดผลอย่างไร
ก. ผลผลิตมีคุณภาพดีและผลิตได้เร็วขึ้น
ข. ผลผลิตจะผลิตได้ช้าและราคาสูง
ค. ผลผลิตจะมีการจำหน่ายได้มาก
ง. ผลผลิตราคาสูงขึ้นมากกว่าเดิม

๓. ใครใช้หลักการบริโภคด้ถูกต้อง
ก. ก้านซื้อน้ำอัดลมดื่ม
ข. แก้วซื้อเสื้อนักเรียนใส่
ค. เก่งซื้อลูกอมกิน
ง. เกดซื้อหนังสือการ์ตูนอ่าน

๔. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยในการผลิต
ก. ทรัพยากรธรรมชาติ
ข. ทุนและแรงงาน
ค. สิ่งแวดล้อมทางสังคม
ง. การประกอบการ

๕. ข้อใดไม่ใช่หลักการบริโภค
ก. ความจำเป็น
ข. ความอดทน
ค. ความประหยัด
ง. การมีประโยชน์

๖. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการผลิตและการบริโภค
ก. การบริโภคต้องคำนึงถึงความจำเป็น
ข. การผลิตไม่ต้องคำนึงถึงความสวยงาม
ค. ปัจจัยในการผลิตคือเงินทุนเท่านั้น
ง. ความต้องการของมนุษย์ไม่มีผลต่อการผลิต

๗. ถ้าเรามีเงินจำกัดไม่ควรซื้อของในข้อใด
ก. อาหาร
ข. เสื้อผ้า
ค. กระเป๋า
ง. ตุ๊กตา

๘. เมื่อจะซื้อสินค้าควรพิจารณาถึงสิ่งใดก่อน
ก. ประโยชน์ใช้สอย
ข. ความต้องการ
ค. ความสวยงาม
ง. ความทันสมัย

๙. ข้อใดคือผลที่เกิดจากเทคโนโลยี
ก. ผลิตสินค้าได้น้อยลง
ข. ประหยัดเวลาในการผลิต
ค. ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น
ง. ผู้บริโภคลดลง

๑๐. ข้อใดเป็นลักษณะของการพัฒนาเศรษฐกิจ
ก. เพิ่มรายได้ หางานทำ
ข. ลดค่าใช้จ่าย รู้จักประหยัดและออม
ค. ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง
ง. ถูกทุกข้อ

๑๑. ข้อใดตรงกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง
ก. พึ่งพาผู้อื่นก่อนพึ่งพาตนเอง
ข. ผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้า
ค. พึ่งพาปัจจัยการผลิตจากที่อื่น
ง. รวมกลุ่มกันสร้างรายได้ให้ชุมชน

๑๒. ทำอย่างไรจึงเรียกว่าเป็นการพึ่งพาตนเอง
ก. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์
ข. ผลิตสินค้าให้ได้กำไรมากที่สุด
ค. ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี
ง. ผลิตสินค้าที่มีราคาถูก

๑๓. ในการจ่ายเงินปันผลสหกรณ์ควรยึดหลักเกณฑ์ใด
ก. จำนวนสมาชิก
ข. จำนวนหุ้น
ค. จำนวนผู้ก่อตั้ง
ง. จำนวนผู้ดำเนินการ

๑๔. ใครปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ก. หนูนาใส่เสื้อผ้าตามสมัย
ข. แพรวาซื้อเสื้อผ้าราคาแพง
ค. เอมอรซื้อประเป๋าครั้งละ ๓ ใบ
ง. ตาต้าซ่อมแซมเสื้อผ้าที่ขาด

๑๕. การเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์ควรมีคุณสมบัติอย่างไร
ก. มีอาชีพที่มั่นคง
ข. มีฐานะดี
ค. มีความสมัครใจ
ง. มีการศึกษา

๑๖. การจัดตั้งสหกรณ์ในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไร
ก. เพื่อให้นักเรียนได้ซื้อของราคายุติธรรม
ข. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการสหกรณ์และเผยแพร่แนวคิด
ค. เพื่อให้นักเรียนได้สร้างพื้นฐานการค้าขาย
ง. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนการรับ-จ่ายเงิน

๑๗. สมาชิกสหกรณ์ควรมีคุณธรรมในข้อใดในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์
ก. ซื่อสัตย์
ข. ประหยัด
ค. เมตตา
ง. ขยันหมั่นเพียร

๑๘. หลักเศรษฐกิจพอเพียงเน้นคุณธรรมเรื่องการพึ่งตนเองแล้วยังเน้นคุณธรรมในข้อใด
ก. ความขยันหมั่นเพียร
ข. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
ค. ความเข้มแข็ง
ง. ความสามัคคีการร่วมมือกัน]

๑๙. ข้อใดไม่ใช่การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน
ก. ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม
ข. ส่งเสริมกิจกรรมออมทรัพย์
ค. ส่งเสริมการแข่งขันตอบปัญหา
ง. ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว

๒๐. เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดเรื่องใด
ก. การพัฒนาเศรษฐกิจ
ข. การวางแผนด้านเศรษฐกิจ
ค. การวางแผนเก็บออมเงิน
ง. เน้นหลักการพึ่งตนเองและช่วยตนเอง

หน่วยที่ ๑ : หน่วยย่อยที่ ๒

ออมไว้ไม่ขัดสน

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยที่ ๑ เศรษฐีน้อย หน่วยย่อยที่ ๒ ออมไว้ไม่ขัดสน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง ให้นักเรียนกากบาท (X) ทับข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ข้อใดไม่ใช่อาชีพเกษตรกรรม
- ก. ทำนา
- ข. ค้าขาย
- ค. การเลี้ยงสัตว์
- ง. ประมง

๒. สินค้าชนิดใดไม่ได้เกิดจากการเลี้ยงสัตว์
- ก. น้ำตาล
- ข. นม
- ค. เนื้อ
- ง. ไข่

๓. ถ้าชุมชนมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจดี จะเกิดผลอย่างไร
- ก. คนในชุมชนจะขัดแย้งกัน
- ข. คนในชุมชนรู้จักกันมากขึ้น
- ค. เศรษฐกิจจะไม่ดี
- ง. เศรษฐกิจในชุมชนมีความเข้มแข็ง

๔. ทุนมีกี่ประเภท อะไรบ้าง
- ก. ๒ ประเภท วัตถุทุนและเงินทุน
- ข. ๒ ประเภท วัตถุทุนและแรงงาน
- ค. ๓ ประเภท วัตถุทุนเงินทุนและแรงทุน
- ง. ๓ ประเภท วัตถุทุนแรงงานและเงินทุน

๕. ผู้ใช้แรงงาน**ไม่มีสิทธิ์**ในข้อใด
- ก. ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีให้รัฐ
- ข. ได้รับเงินทดแทนจากประกันสังคม
- ค. ได้รับความคุ้มครองจากรัฐ
- ง. ได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม

๖. ข้อใดเป็นตัวอย่างของการบริโภคที่ดี
- ก. บริโภคแต่ที่ตนเองชอบ
- ข. กินแต่ขนม
- ค. อ่านฉลากก่อนตัดสินใจซื้อ
- ง. ใส่เสื้อผ้าเพียงครั้งเดียว

๗. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์ในการเก็บภาษีอากร
- ก. ส่งเสริมการบริโภคสินค้าและบริการ
- ข. รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
- ค. เครื่องมือในการกระจายรายได้
- ง. เป็นรายได้ของรัฐ

๘. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดารายได้จำนวนเท่าไร จึงได้รับการยกเว้นภาษี
- ก. ๑๐๐,๐๐๐ บาท
- ข. ๑๕๐,๐๐๐ บาท
- ค. ๒๐๐,๐๐๐ บาท
- ง. ๒๕๐,๐๐๐ บาท

๙. ข้อดีของการมีอาชีพที่หลากหลายคือข้อใด
- ก. แต่ละอาชีพพึ่งพากัน
- ข. มีร้านค้าที่หลากหลาย
- ค. มีประชากรจำนวนมาก
- ง. เศรษฐกิจดี

๑๐. หน้าที่หลักของอาชีพพ่อค้าคือข้อใด
- ก. เป็นผู้ผลิตสินค้า
- ข. สร้างสรรค์เครื่องมือเครื่องใช้
- ค. ให้ความรู้
- ง. เป็นตัวกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยน

๑๑. ผู้ผลิต ผู้บริโภค พ่อค้าคนกลาง ผู้ใช้แรงงาน ผู้ให้บริการสัมพันธ์กับข้อใด
ก. ระบบเศรษฐกิจ
ข. เศรษฐกิจแบบผสม
ค. หน่วยเศรษฐกิจ
ง. เศรษฐกิจแบบบังคับ

๑๒. หน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน คืออะไร
ก. ตลาดหลักทรัพย์
ข. บริษัทเงินทุน
ค. ธนาคาร
ง. บริษัทหลักทรัพย์

๑๓. โรงรับจำนำมีหน้าที่อะไร
ก. รับฝากและกู้เงินแก่สมาชิก
ข. ระดมเงินออม
ค. ให้กู้เงินกับประชาชนทั่วไป
ง. ให้กู้เงินกับลูกค้าแล้วรับจำนอง

๑๔. สกุลเงินสมัยสุโขทัยใช้สกุลเงินใด
ก. เงินบาท
ข. เงินดอนล่าร์
ค. เงินพดด้วง
ง. เงินหยวน

๑๕. ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้เงินสกุลใด
ก. ดอนล่าร์
ข. เงินบาท
ค. เงินยูโร
ง. สลากออมสิน

๑๖. การแลกเปลี่ยนสินค้าเป็นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจด้านใด
ก. ด้านการแข่งขัน
ข. ด้านการพึ่งพา
ค. ด้านการต่อรอง
ง. ด้านการประสานประโยชน์

๑๗. ปัญหาที่อาจทำลายความเข้มแข็งของชุมชน คือข้อใด
ก. ปัญหายาเสพติด
ข. ปัญหาความยากจน
ค. ปัญหาอาชญากรรม
ง. ถูกทุกข้อ

๑๘. นักเรียนสามารถสร้างความเข้มแข็งในชุมชนได้ตามข้อใด
ก. ส่งเสริมให้ลดละเลิกอบายมุข
ข. ดูแลความผิดปกติในชุมชนร่วมกัน
ค. ส่งเสริมสินค้าที่ผลิตในชุมชน
ง. ถูกทุกข้อ

๑๙. ถ้าแก้ปัญหาความยากจนในชุมชนได้ จะลดปัญหาใด
ก. ยาเสพติด
ข. การศึกษา
ค. อาชญากรรม
ง. ศีลธรรม

๒๐. ข้อใดเป็นการบอกความหมายของเงิน ได้ดีที่สุด
ก. สิ่งที่สังคมยอมรับแพร่หลาย
ข. สื่อกลางของการแลกเปลี่ยนมีอำนาจในการซื้อขายและบริการ
ค. ใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย
ง. สิ่งที่กำหนดเพื่อใช้ในการบริการ

ใบงานที่ ๐๑

เรื่องหมวดหมู่ของอาชีพเศรษฐกิจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนจัดกลุ่มอาชีพที่กำหนดให้ต่อไปนี้ให้เป็นหมวดหมู่ (๑๐ คะแนน)

ผ้าทอ เครื่องจักรสาน เครื่องปั้นดินเผา ไม้แกะสลัก พนักงานขับรถ ช่างตัดเสื้อ ช่างตัดผม ช่างเสริมสวย พนักงานเสิร์ฟอาหาร ครู หมอ ตำรวจ ทหาร ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ประมง พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน อุตสาหกรรมอาหาร

อาชีพที่ให้ผลผลิต	**อาชีพที่ให้บริการ**
ทำนา	**ตัดผม**

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน

เรื่อง อาชีพสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผลิตในชุมชน

ชุมชนต่าง ๆ ในประเทศไทย มีการผลิตสินค้าและบริการอย่างหลากหลาย เพราะมีปัจจัยการผลิตที่แตกต่างกัน ซึ่งอาชีพสินค้า และบริการต่าง ๆ ที่ผลิตในชุมชนที่สำคัญมีดังนี้

๑. เกษตรกรรม หมายถึงการเพราะปลูก การเลี้ยงสัตว์การประมง และการป่าไม้ ลักษณะอาชีพเกษตรกรรมมีปัจจัยสำคัญดังนี้

๑) สภาพภูมิประเทศ และสภาพภูมิอากาศ
- จะต้องเหมาะสมกับการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์

๒) แรงงาน
- ต้องมีความรู้ความสามรถด้านเกษตรกรรม

๓) ทุน
- ด้านเทคโนโลยีที่ทุ่นแรงในการผลิตสินค้า

๔) ผู้ประกอบ
- คือคนในชุมชนส่วนมากเป็นผู้ประกอบการรายย่อยที่มีทุนน้อยไม่สามารถผลิตสินค้าได้จำนวนมาก

การผลิตสินค้าในชุมขนส่วนมากเป็นสินค้าเกษตรกรรม เช่น ข้าว ผักสดผลไม้ เนื้อหมู ไก่ ปลา เป็นต้น สินค้าที่ผลิตได้มุ่งเพื่อการบริโภค และจำหน่ายในชุมชน

ภาพสินค้าเกษตรกรรมในชุมชน ค้นจากhttp://www.dailynews.co.th

๒. พาณิชยกรรม หรืออาชีพค้าขาย เป็นอาชีพที่เราพบเห็นได้ทั่วไปในชุมชนอาชีพค้าขายที่มีมากในชุมชน ค้าขายของชำ ขายผักผลไม้ ขายอาหาร ขายเสื้อผ้า ขายยารักษาโรค ชุมชนใดผลิตสินค้าชนิดใดมากก็จะค้าขายสินค้านั้นมาก

ค้าขายของชำ http://www.go2mlm.com

๓. หัตถกรรม เป็นอาชีพที่ใช้แรงงานฝีมือในครัวเรือน ที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นใช้เทคโนโลยีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ เช่น เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน ผ้าทอ

อาชีพหัตถกรรมในชุมชน http://www.gotoknow.org

๔. บริการ เป็นอาชีพที่ช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ บุคคลที่มีอาชีพด้านบริการ เช่น ตำรวจ บุรุษไปรษณีย์ ครู พยาบาล พนักงานขับรถโดยสาร ช่างตัดผม ช่างเสริมสวย พนักงานเสิร์ฟอาหาร พนักงานต้อนรับ เป็นต้น

ภาพบุคคลที่มีอาชีพบริการ https://www.google.co.th/search?q

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การพึ่งพากันทางเศรษฐกิจ

คำชี้แจง นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ (๑๐ คะแนน)

๑. จงบอกคุณสมบัติที่ดีของ “ผู้ขาย” ว่าควรเป็นอย่างไร

๑).....

๒).....

๓).....

.....

.....

.....

.....

.....

ต่อผู้ผลิต

.....

.....

.....

ต่อผู้บริโภค

.....

.....

.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน

เรื่อง การพึ่งพาอาศัยกันภายในชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ

ในชุมชนต้องพึ่งพาอาศัยกันทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อความอยู่ดีกินดี การมีเครื่องอุปโภคบริโภคมาสนองความต้องการ การสร้างรายได้ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชนนั้น การพึ่งพากันมีทางด้านเศรษฐกิจมีหลายอย่าง ดังนี้

๑. การพึ่งพาอาศัยกันทางด้านเศรษฐกิจระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

เศรษฐกิจของชุมชนจะขยายใหญ่ มีความเจริญก้าวหน้าได้ ผู้ซื้อกับผู้ขายในชุมชนต้องมีความสัมพันธ์กันและพึ่งพาอาศัยกัน ถ้าขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไป ชุมชนย่อมเดือดร้อน ดังนั้นทั้งผู้ซื้อ ผู้ขายต้องพึ่งพากัน ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ขาย ขายสินค้ามีคุณภาพ ราคายุติธรรม ไม่เอาเปรียบผู้ซื้อ ผู้ซื้อก็จะเกิดความสบายใจในการซื้อสินค้า เมื่อผู้ขายนำสินค้ามาจำหน่ายก็จะขายดี แต่ผู้ซื้อควรเห็นใจผู้ขาย เช่น เจ้าของโรงงานรับซื้อผลไม้แปรรูป กดราคาผลผลิตที่เกษตรกรนำมาขายจนต่ำ ทำให้เกษตรกรขาดทุนอาจทำให้เลิกการเพาะปลูกพืชนั้น ส่งผลต่อโรงงานทำให้ไม่มีวัตถุดิบมาป้อน โรงงานต้องปิดตัวลง

ภาพการพึ่งพาอาศัยกันทางด้านเศรษฐกิจระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย
http://www.matichon.co.th

๒. ความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร

ในชุมชนจะมีบุคคลที่อยู่ในฐานะผู้ผลิตสินค้าชนิดต่าง ๆ เช่น โรงงานผลิตน้ำ ร้านขายของ ผู้ผลิตต้องนำเงินมาลงทุน จัดหาปัจจัยการผลิต มาผลิตสินค้า ถ้ามีเงินทุนไม่พอต้องไปขอกู้จากสถาบันการเงิน

เมื่อผู้ผลิตจำหน่ายสินค้า จะมีรายได้ ต้องหักค่าใช้จ่าย ต้นทุน เงินต้น ดอกเบี้ยกลับคืนให้ธนาคาร ผู้ผลิตจะเหลือกำไรเก็บไว้ ถ้าชุมชนมีการลงทุนมาก จะมีการจ้างงานมาก มีการซื้อวัตถุดิบมาก มีสินค้าจำหน่ายมาก เศรษฐกิจของชุมชนก็จะดีสำหรับผู้บริโภคในชุมชน ฐานะผู้ซื้อ ต้องทำงาน ให้มีรายได้เป็นค่าใช้จ่าย รายได้บางส่วนนำไปซื้อสินค้าต่าง ๆ ค่าบริการ เงินเหลือนำไปฝากธนาคาร เป็นเงินออมมีรายได้เป็นเงินฝาก

ธนาคารเป็นสถาบันการเงิน ทำหน้าที่รับฝากเงินออม นำเงินออมมาปล่อยให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคทำการกู้ยืม ถ้าธนาคารรับฝากเงินมาก สามารถปล่อยสินเชื่อได้มาก ธนาคารจะมีรายได้จากดอกเบี้ยจากผู้กู้และนำรายได้ส่วนหนึ่งไปจ่ายเป็นดอกเบี้ยให้แก่ผู้ฝากดังนั้นเศรษฐกิจชุมชนจะเจริญเติบโตได้ดี ทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร ต้องเข้มแข็งเพราะมีความเชื่อมโยงกัน

๓. การสร้างความเข้มแข็งในชุมชนด้วยการใช้สิ่งของที่ผลิตในชุมชน

การสร้างความเข้มแข็งในชุมชน จะทำให้คนมีความอยู่ดีกินดี ฐานะทางเศรษฐกิจดี มีความมั่นคง การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง ทุกคนในชุมชนต้องช่วยเหลือกัน สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบดังนี้

๑) รวมกลุ่มกันในชุมชน เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ กลุ่มเกษตรกร
๒) ผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง คุณภาพดี ไม่แพง
๓) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน
๔) เชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการบริการเป็นระบบ เช่น ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว บริการนักท่องเที่ยว
๕) พัฒนาท้องถิ่นรักษาสภาพวิถีชีวิต
๖) เน้นการผลิตเพื่อบริโภคอย่างพอเพียงในชุมชน
๗) สร้างภูมิคุ้มกันกับชุมชน ให้ความรู้กับชุมชน เช่นไปศึกษาดูงาน
๘) เสริมสร้างระบบการผลิต การบริโภค จำหน่าย พัฒนาความรู้ การจัดการ การตลาดและทักษะการประกอบอาชีพ อนุรักษ์ฟื้นฟูใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

ถ้าเราสามารถปฏิบัติได้ดังกล่าวข้างต้น ชุมชนจะมีรายได้เข้ามามาก จะมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ไม่ต้องไปทำงานที่ห่างไกล ครอบครัวย่อมจะอบอุ่น เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

ศัพท์น่ารู้

- **How much** คือ ราคาเท่าไหร่ , เท่าไหร่
- **How many** คือ มากน้อยแค่ไหน , เท่าไหร่
- **Thank you** คือ ขอบคุณ
- **You welcome** คือ ยินดีต้อนรับ
- **Good bye** คือ ลาก่อน
- **Trade** คือ การค้าระหว่างประเทศ
- **Exchange** คือ แลกเปลี่ยน

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง สกุลเงิน

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาสกุลเงินของแต่ละประเทศ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้แล้ว ระบายสีธงชาติของแต่ละประเทศให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ประเทศไทย	ใช้สกุลเงินเป็น .....
ประเทศญี่ปุ่น	ใช้สกุลเงินเป็น .....
ประเทศสหราชอาณาจักร	ใช้สกุลเงินเป็น .....
ประเทศสหรัฐอเมริกา	ใช้สกุลเงินเป็น .....
ประเทศจีน	ใช้สกุลเงินเป็น .....
ประเทศอินเดีย	ใช้สกุลเงินเป็น .....
ประเทศในทวีปยุโรป	ใช้สกุลเงินเป็น .....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน

เรื่อง สกุลเงินตรา

เงิน หมายถึง สิ่งที่สังคมยอมรับอย่างแพร่หลาย เป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน นำไปซื้อขายสินค้าและบริการ สามารถรักษามูลค่าหรือหน่วยบัญชีสามารถสะสมความมั่งคั่งได้และนำไปชำระหนี้ได้

ประเภทของเงิน

ประเทศไทยมีการใช้เงินเป็นสื่อกลางอยู่ ๓ ประเภท คือ

๑. ***เหรียญกษาปณ์หรือเงินเหรียญ*** ทำด้วยโลหะ ผลิตโดยกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ได้แก่ เหรียญ ๒๕ สตางค์ เหรียญ ๕๐ สตางค์

๒. ***เงินธนบัตรหรือเงินกระดาษ*** ทำด้วยกระดาษพิมพ์โดยเฉพาะ มีภาพ มีลาย และเลขหมายกำกับเพื่อป้องกันการปลอมแปลง ผลิตโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ธนบัตรที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ใบละ ๒๐ บาท ใบละ ๕๐ บาท ใบละ ๑๐๐ บาท ใบละ ๕๐๐ บาท ใบละ ๑,๐๐๐ บาท

๓. ***เงินฝากกระแสรายวัน หรือเงินฝากเผื่อเรียก*** คือ เงินที่เกิดจากความเชื่อถือกันระหว่างผู้ผลิตสินค้าและผู้บริโภคสินค้า และผู้บริโภคสินค้าซึ่งมีการแลกเปลี่ยนกัน มีลักษณะเป็นคำสั่งจ่ายโอนในรูปตั๋วแลกเงินหรือเช็ค ผ่านสถาบันการเงิน บัตรเครดิตในการซื้อสินค้าและบริการ จะทำให้สะดวกและปลอดภัย

หน้าที่ของเงินในระบบเศรษฐกิจ

เงินในระบบเศรษฐกิจ มีหน้าที่ดังนี้

๑. เป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน

๒. เป็นเครื่องรักษามูลค่าของสินค้า ประชาชนทั่วไปมักเก็บเงินมากกว่าสินค้า

๓. เป็นมาตรฐานในการวัดค่า เปรียบเทียบค่า เช่น ค่าตัดผมชาย ๖๐ บาท ค่าตัดผมสตรี ๑๐๐ บาท เป็นต้น

๔. เป็นมาตรฐานชำระหนี้ภายหน้า เช่น ในกรณีที่เรากู้เงินมาจำนวนเงินต้น ๑,๐๐๐ บาท และอัตราดอกเบี้ยที่เราเอามาใช้จ่ายร้อยละ ๗ หรือจะต้องชำระหนี้รวม ๑,๐๗๐ บาท

สกุลเงิน

เงินของประเทศใดจะเป็นสิ่งที่กำหนดมูลค่าเป็นหน่วยเงินตราของประเทศ เรียกว่า สกุลเงินของแต่ละประเทศ เช่น

สกุลเงิน ๑๐ อาเซียน

๑.	บรูไน	เป็นสกุลเงิน	ดอลลาร์บรูไน (Brunei Dollar)
๒.	กัมพูชา	เป็นสกุลเงิน	เรียล (Riel)
๓.	อินโดนีเซีย	เป็นสกุลเงิน	รูเปียห์ (Rupiah : IDR)
๔.	ลาว	เป็นสกุลเงิน	กีบ
๕.	มาเลเซีย	เป็นสกุลเงิน	ริงกิตมาเลเซีย
๖.	เมียนมาร์	เป็นสกุลเงิน	จั๊ต (Kyat)
๗.	ฟิลิปปินส์	เป็นสกุลเงิน	เปโซ
๘.	สิงคโปร์	เป็นสกุลเงิน	ดอลล่าร์สิงคโปร์
๙.	ประเทศไทย	เป็นสกุลเงิน	บาท
๑๐.	เวียดนาม	เป็นสกุลเงิน	ด่อง

สกุลเงินอาเซียน +๓

ประเทศจีน

ประเทศเกาหลีใต้

ประเทศญี่ปุ่น

✷ จีน เป็นสกุลเงิน หยวน

✷ เกาหลีใต้ เป็นสกุลเงิน วอน

✷ ญี่ปุ่น เป็นสกุลเงิน เยน

สกุลเงินอาเซียน +๖

✷ ออสเตรเลีย เป็นสกุลเงิน ดอลล่าร์ออสเตรเลีย ($AUD)

✷ อินเดีย เป็นสกุลเงิน รูปี

✷ นิวซีแลนด์ เป็นสกุลเงิน ดอลลาร์นิวซีแลนด์

สกุลเงินประเทศอื่นๆ ที่ควรรู้

✷ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นสกุลเงิน ดอลลาร์

✷ ประเทศสหราชอาณาจักร เป็นสกุลเงิน ปอนด์

✷ ประเทศในทวีปยุโรป เป็นสกุลเงิน ยูโร

ใบงานที่ ๐๑

บทบาทหน้าที่ของธนาคาร

คำชี้แจง นักเรียนศึกษาหน้าที่ของธนาคาร มีอะไรบ้าง
(๑๐ คะแนน)

๑. .....

๒. .....

ชื่อ.....ชั้น..... .....เลขที่.....

ใบงานที่ ๐๒

การฝาก-ถอนเงินจากธนาคาร

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกกรอกข้อมูลใบฝากเงิน และใบถอนเงินของธนาคารต่อไปนี้ (๑๐ คะแนน)

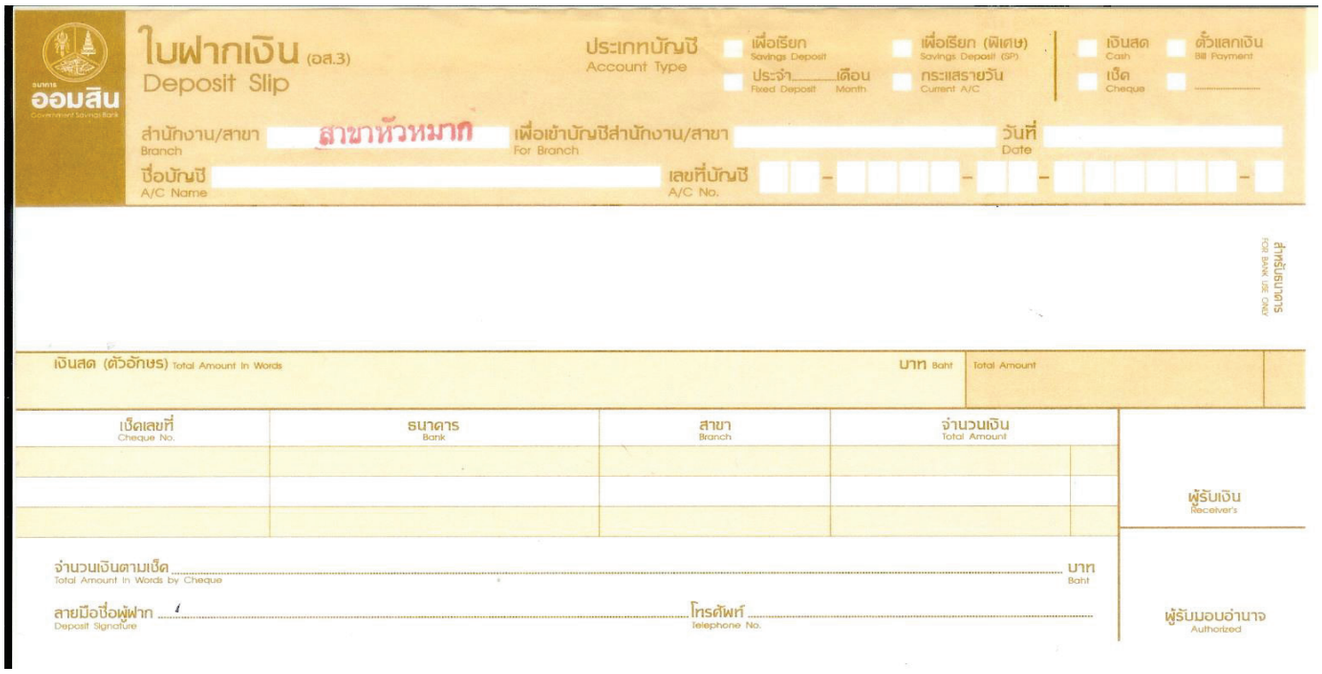
ธนาคารออมสิน Government Savings Bank

ใบฝากเงิน (ออ.3)
Deposit Slip

ประเภทบัญชี Account Type: เพื่อเรียก Savings Deposit / เพื่อเรียก (พิเศษ) Savings Deposit (SP) / เงินสด Cash / ตั๋วแลกเงิน Bill Payment / ประจำ.....เดือน Fixed Deposit Month / กระแสรายวัน Current A/C / เช็ค Cheque / .....

สำนักงาน/สาขา Branch: สาขาหัวหมาก | เพื่อเข้าบัญชีสำนักงาน/สาขา For Branch | วันที่ Date

ชื่อบัญชี A/C Name | เลขที่บัญชี A/C No.

สำหรับธนาคาร FOR BANK USE ONLY

เงินสด (ตัวอักษร) Total Amount In Words | บาท Baht | Total Amount

เช็คเลขที่ Cheque No.	ธนาคาร Bank	สาขา Branch	จำนวนเงิน Total Amount

ผู้รับเงิน Receiver's

จำนวนเงินตามเช็ค Total Amount In Words by Cheque ..... บาท Baht

ลายมือชื่อผู้ฝาก Deposit Signature ..... โทรศัพท์ Telephone No. .....

ผู้รับมอบอำนาจ Authorized

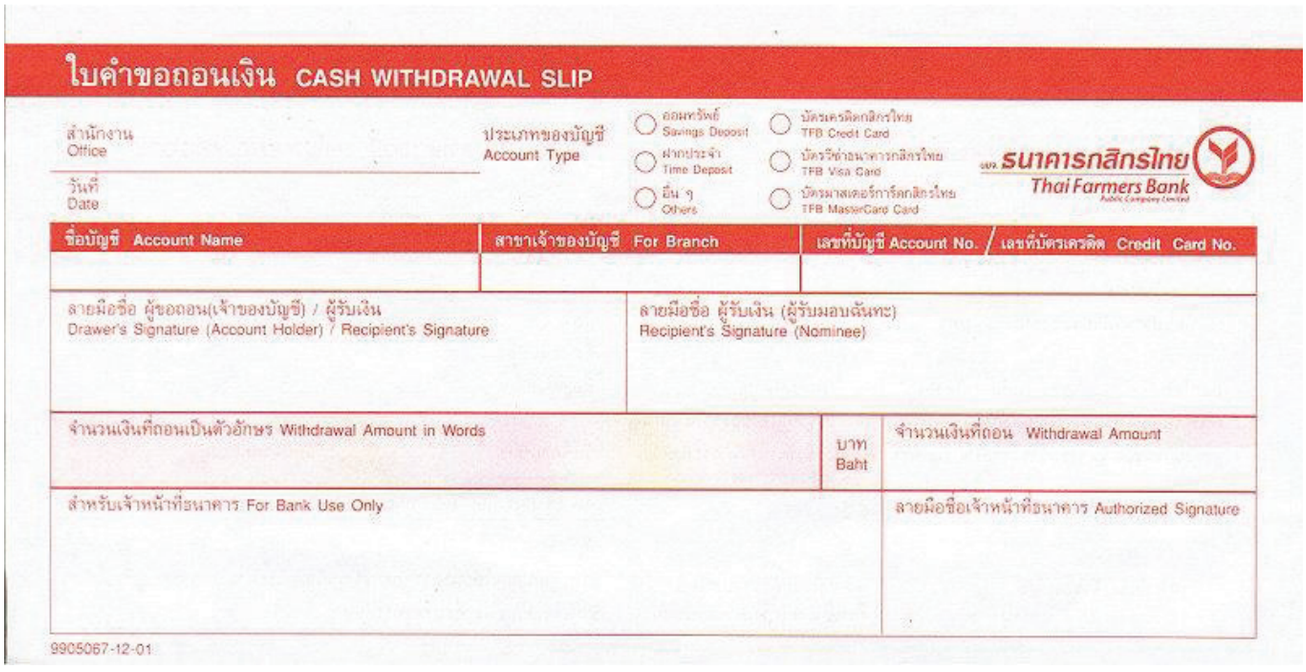
ใบคำขอถอนเงิน CASH WITHDRAWAL SLIP

สำนักงาน Office | วันที่ Date

ประเภทของบัญชี Account Type: ออมทรัพย์ Savings Deposit / ฝากประจำ Time Deposit / อื่น ๆ Others / บัตรเครดิตกสิกรไทย TFB Credit Card / บัตรวีซ่าธนาคารกสิกรไทย TFB Visa Card / บัตรมาสเตอร์การ์ดกสิกรไทย TFB MasterCard Card

ธนาคารกสิกรไทย Thai Farmers Bank

ชื่อบัญชี Account Name	สาขาเจ้าของบัญชี For Branch	เลขที่บัญชี Account No. / เลขที่บัตรเครดิต Credit Card No.

ลายมือชื่อ ผู้ขอถอน(เจ้าของบัญชี) / ผู้รับเงิน Drawer's Signature (Account Holder) / Recipient's Signature

ลายมือชื่อ ผู้รับเงิน (ผู้รับมอบฉันทะ) Recipient's Signature (Nominee)

จำนวนเงินที่ถอนเป็นตัวอักษร Withdrawal Amount in Words | บาท Baht | จำนวนเงินที่ถอน Withdrawal Amount

สำหรับเจ้าหน้าที่ธนาคาร For Bank Use Only | ลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ธนาคาร Authorized Signature

9905067-12-01

ชื่อ.....ชั้น..... .....เลขที่.....

ใบงานที่ ๐๓

ผลดี ผลเสียของการกู้ยืม

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ (๑๐ คะแนน)

๑. การกู้ยืมเงินในระบบแตกต่างจากการกู้เงินนอกระบบอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๒. การกู้ยืมเงินมีผลดี ผลเสีย อย่างไร

ผลดี

.....
.....
.....
.....

ผลเสีย

.....
.....
.....

๓. ถ้านักเรียนกู้เงินจากธนาคารมา จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท นักเรียนต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ ๒ บาทต่อเดือน ถ้านักเรียนยืมเงินธนาคารครบ ๓ เดือน นักเรียนจะต้องเสียดอกเบี้ยเป็นจำนวนเงินเท่าไร

วิธีทำ.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน

ประเภทของธนาคาร

ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นธนาคารกลางของประเทศ มีหน้าที่หลักในการควบคุมปริมาณเงินของประเทศ ดูแลทุนสำรองระหว่างประเทศ ควบคุมธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น และจัดพิมพ์ธนบัตรขึ้นใช้ในประเทศ

ธนาคารพาณิชย์ เป็นธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการรับฝากเงินและให้กู้ยืมเงินกับบุคคลหรือหน่วยธุรกิจ**ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญ นอกจากนั้นยังให้บริการอื่นๆ เช่น บริการโอนเงินภายในประเทศและระหว่างประเทศ บริการชำระค่าน้ำ ค่าประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์**

ธนาคารที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ เป็นธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะอย่าง เช่น ธนาคารออมสิน จัดตั้งเพื่อส่งเสริมการออมของประชาชน รับฝากเงิน ให้กู้ยืมเงิน และให้รัฐบาลกู้ยืมเงินไปใช้ในการพัฒนาประเทศ

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง โดยให้ประชาชนกู้ยืมเงินเพื่อนำไปซื้อที่ดินและอาคารที่พักอาศัย

บทบาทหน้าที่ของธนาคาร

๑. **การรับฝากเงิน**

๑.๑ การฝากเงินประเภทออมทรัพย์หรือประเภทเผื่อเรียก เป็นวิธีฝากที่ผู้ฝากสามารถถอนเงินได้ทุกวันตามความต้องการ การฝากเงินกับธนาคารมีความปลอดภัย และผู้ฝากยังได้รับผลตอบแทนจากการฝากเงินเป็นดอกเบี้ยเงินฝาก

๑.๒ การฝากเงินประเภทฝากประจำ เป็นการนำเงินไปฝากตามระยะเวลาที่ธนาคารกำหนด การฝากเงินประเภทนี้ ผู้ฝากจะไม่สามารถถอนเงินมาใช้ได้จนกว่าจะครบตามระยะเวลาที่กำหนด การฝากเงินประเภทนี้มีข้อดี คือ ถ้าฝากเงินได้ตามระยะเวลาที่กำหนดจะได้รับผลตอบแทนที่สูง

๒. **การให้กู้ยืมเงิน**

เมื่อธนาคารรับเงินฝากแล้วก็จะนำเงินไปให้บุคคล หรือหน่วยงานต่าง ๆ กู้ยืม โดยธนาคารจะได้รับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยเงินกู้ ธนาคารได้กำไรจากส่วนต่างของดอกเบี้ยเงินฝากกับดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะสูงกว่าดอกเบี้ยเงินฝาก

ลักษณะการกู้ยืมเงิน

๑. การกู้ยืมเงินนอกระบบ หมายถึง การกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน เช่น กู้ยืมจากญาติพี่น้อง เพื่อน นายทุน การกู้ยืมเงินทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว แต่จะต้องจ่ายดอกเบี้ยให้กับผู้ให้กู้ในอัตราที่สูงกว่าการกู้ยืมเงินในระบบ

๒. การกู้ยืมเงินในระบบ หมายถึง การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินต่างๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ การกู้ยืมเงินเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด มีระเบียบกฎเกณฑ์ที่แน่นอน การกู้เงินในระบบจึงก่อให้เกิดประโยชน์และความยุติธรรมแก่ทั้งผู้กู้ยืมและผู้ให้กู้

ลักษณะการกู้ยืมเงิน	ผลดี	ผลเสีย
ในระบบ	๑. ช่วยให้บุคคลสามารถบริโภคสินค้าและบริการได้ตามความต้องการ ๒. ทำให้ธุรกิจมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ๓. ทำให้การซื้อขายสินค้าและบริการมีความคล่องตัว ๔. ทำให้มีการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น	๑. ถ้าผู้กู้ไม่จ่ายเงินตามสัญญาอาจทำให้ถูกฟ้องร้องตามกฎหมาย ๒. ผู้กู้รายที่มีรายได้ไม่แน่นอนอาจก่อให้เกิดหนี้สิน ๓. ถ้ามีการบริโภคสินค้าและบริการมาอาจทำให้สินค้าราคาแพงและขาดแคลน ๔. การกู้เงินมากเกินไปเป็นการปลูกฝังความฟุ่มเฟือย
นอกระบบ	๑. กู้ได้ง่ายกว่า ๒. ผู้มีรายได้น้อยมีโอกาสในการขอกู้	๑. เสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง ๒. การกู้เงินไม่มีหลักฐานแน่นอนอาจถูกเจ้าหนี้เอาเปรียบได้ง่าย ๓. เป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อใช้จ่ายเกินฐานะของตนเอง

ภาพธนาคารออมสิน

ภาพธนาคารกรุงเทพ

ภาพตู้ ATM ธนาคารทหารไทย

ภาพสัญลักษณ์ธนาคารกรุงไทย

ใบงานที่ ๐๑

หน่วยเศรษฐกิจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายคำว่า หน่วยเศรษฐกิจ แบ่งออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง (๑๐ คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....ชั้น..... .....เลขที่.....

ใบงานที่ ๐๒

ประเภทของภาษี

คำชี้แจง ให้นักเรียนยกตัวอย่างประเภทของภาษีได้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

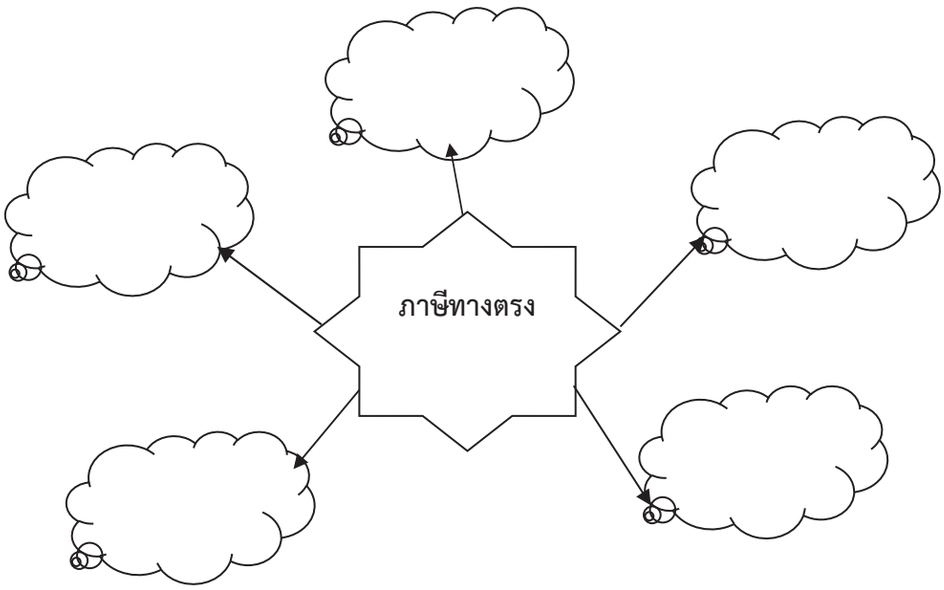

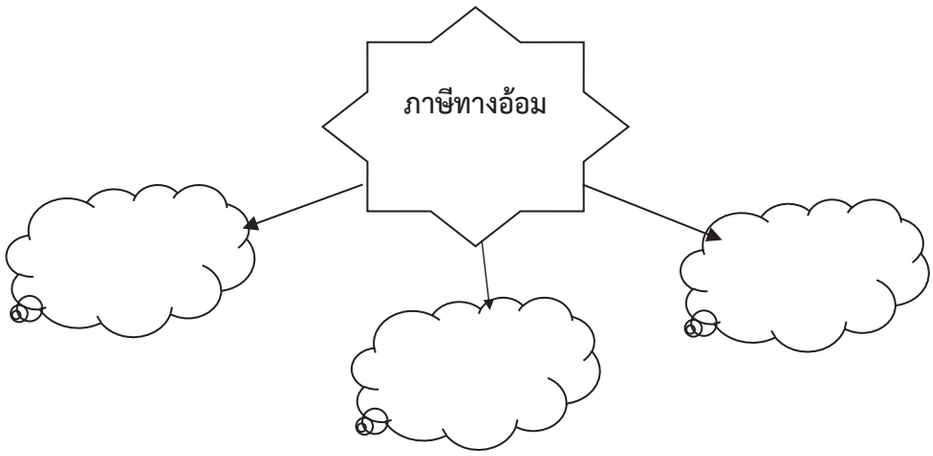

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน

ระบบเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจ หมายถึง การรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการทางเศรษฐกิจ เช่น การผลิต การบริโภค ผู้ที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เรียกว่า **หน่วยเศรษฐกิจ** โดยหน่วยเศรษฐกิจ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. หน่วยครัวเรือน หมายถึง บุคคลเดียวหรือกลุ่มของบุคคลที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน หน่วยครัวเรือนจะมีรายได้จากการทำงาน หรือเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ดังนั้น หน่วยครัวเรือนจึงทำหน้าที่เป็นทั้งเจ้าของปัจจัยการผลิตและผู้บริโภค

๒. หน่วยธุรกิจ หมายถึง บริษัท ห้างร้านที่เกี่ยวกับการค้าขายหรือประกอบกิจการที่เป็นผู้ผลิตสินค้าและบริการ รวมทั้งเป็นผู้ขายสินค้าและบริการด้วย หน่วยธุรกิจอาจมีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้ เช่น ร้านขายของชำ ผู้ผลิตรถยนต์ ชาวนา สถาบันการเงิน ธนาคาร เป้าหมายที่สำคัญของหน่วยธุรกิจ คือ การแสวงหากำไรสูงสุดจากการดำเนินงาน

๓. หน่วยรัฐบาล หมายถึง องค์กรของรัฐที่ทำหน้าที่จัดหาสินค้าและบริการให้กับหน่วยครัวเรือนและหน่วยธุรกิจโดยไม่หวังผลกำไร หน่วยรัฐบาลมีหน้าที่จัดการศึกษา การรักษาพยาบาล การสร้างถนน ระบบขนส่ง จัดหาไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ นอกจากนี้หน่วยรัฐบาลยังทำหน้าที่บริหารเศรษฐกิจของประเทศ จัดหารายได้โดยการจัดเก็บภาษี เพื่อนำไปใช้จ่ายในการบริหารและพัฒนาประเทศ

สิทธิของผู้บริโภคและสิทธิของผู้ใช้แรงงานในประเทศไทย

สิทธิ หมายถึง อำนาจพึงมีพึงชอบที่บุคคลพึงได้ โดยไม่เบียดเบียนหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่น โดยผู้บริโภคและผู้ใช้แรงงานในประเทศไทยจะได้รับสิทธิตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

สิทธิของผู้บริโภค	สิทธิของผู้ใช้แรงงาน (กระทรวงแรงงาน)
๑. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการ	๑. เวลาทำงานไม่เกิน ๘ ช.ม./วัน และไม่เกิน ๔๘ ช.ม./สัปดาห์ มีวันหยุดไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ ๑ วัน
๒. สิทธิที่จะได้มีอิสระในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	๒. ห้ามจ้างเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี เป็นลูกจ้าง
๓. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าและบริการ	๓. นายจ้างรับผิดชอบต่อการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของลูกจ้าง
๔. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา	๔. ได้รับค่าจ้างตามที่ตกลงและค่าจ้างไม่น้อยกว่าค่าแรงขั้นต่ำตามกฎหมายกำหนด
๕. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหายเมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค	๕. ต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ เช่น การรักษาพยาบาล ได้รับเงินชดเชยเมื่อตกงาน
******กระทรวงแรงงาน ทำหน้าที่ ดูแลคุ้มครองสิทธิ******	

ใบความรู้สำหรับนักเรียน

ภาษี

ภาษี หมายถึง เงินที่รัฐบาลเรียกเก็บจากบุคคลหรือนิติบุคคล เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ

๑. ความสำคัญของภาษี

ภาษีถือเป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐ ซึ่งคณะผู้บริหารประเทศต้องนำมาจัดสรรและใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน ดังนี้

๑) การนำเงินภาษีไปใช้จ่ายเป็นเงินเดือนของข้าราชการประจำ และข้าราชการการเมือง (นักการเมือง) ซึ่งมีหน้าที่ทำงานเพื่อบริการประชาชนตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และเป็นค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าบริการต่าง ๆ ของทางราชการ

๒) การนำเงินภาษีไปใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ เช่น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่ดินและสิ่งก่อสร้างของรัฐบาล การสร้างถนน โรงพยาบาล อาคารเรียน

๒. ประเภทของภาษี

๑) ภาษีเงินได้ แบ่งเป็น

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นภาษีที่รัฐบาลเรียกเก็บจากบุคคลที่มีรายได้ เช่น ผู้ที่ประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานบริษัท ค้าขาย รับจ้าง เป็นต้น ซึ่งจะต้องหักเงินส่วนหนึ่งจากรายได้ส่งให้รัฐบาล

ภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นภาษีที่รัฐเรียกเก็บจากกลุ่มบุคคล หรือองค์กร เช่น ห้างหุ้นส่วนบริษัท เมื่อประกอบธุรกิจได้กำไรจะต้องหักกำไรส่วนหนึ่งส่งให้กับรัฐบาล

๒) ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นภาษีที่เรียกเก็บจากผู้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ โดยคำนวณเก็บจากมูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการผลิต การจำหน่าย หรือการให้บริการ แต่สินค้าบางอย่างได้รับยกเว้นจากการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม เช่น หนังสือ เป็นต้น

๓) ภาษีบำรุงท้องที่ เป็นภาษีที่เรียกเก็บจากเจ้าของที่ดิน ตามจำนวนที่ดินที่มีอยู่ โดยคำนวณตามราคากลางของที่ดิน ตามที่ทางราชการได้ประกาศกำหนดไว้

๔) ภาษีโรงเรือน เป็นภาษีที่เรียกเก็บจากเจ้าของโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ซึ่งให้เช่าใช้ประกอบการค้า หรือให้ผู้อื่นอาศัย

๕) ภาษีสรรพสามิต เป็นภาษีที่กฎหมายกำหนดให้กรมสรรพสามิตเรียกเก็บจากสินค้าที่ผลิตหรือนำเข้า เช่น ภาษีบุหรี่ ภาษีสุรา หรือเก็บจากการให้บริการทางธุรกิจตามที่กฎหมายกำหนด เช่น กิจการบันเทิง

๖) ภาษีศุลกากร เป็นภาษีที่กรมศุลกากรเรียกเก็บจากผู้นำสินค้าเข้าหรือส่งสินค้าออก

การหลีกเลี่ยงโดยไม่เสียภาษี หรือเสียแต่ไม่ถูกต้อง นอกจากต้องเสียเงินเพิ่มแล้ว จะต้องได้รับโทษทางอาญาถึงขั้นปรับหรือจำคุกด้วย ซึ่งแล้วแต่กรณี ดังนั้น การเสียภาษีจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนควรภาคภูมิใจ เพราะรัฐบาลจะนำเงินจำนวนนั้นมาใช้ทำนุบำรุงประเทศให้เจริญก้าวหน้า

ใบงานที่ ๐๑

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในชุมชน กิจกรรม “คนค้นคน”

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มไปสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน หรือผู้ปกครอง เกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของกองทุนหมู่บ้าน จำนวน ๑ กิจกรรม ในหัวข้อที่กำหนดให้ต่อไปนี้ (๑๐ คะแนน)

๑. วิธีการดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

๒. ประโยชน์ของการรวมกลุ่ม

.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ ๐๒

ประโยชน์ของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เป็นแผนภาพความคิด (๑๐ คะแนน)

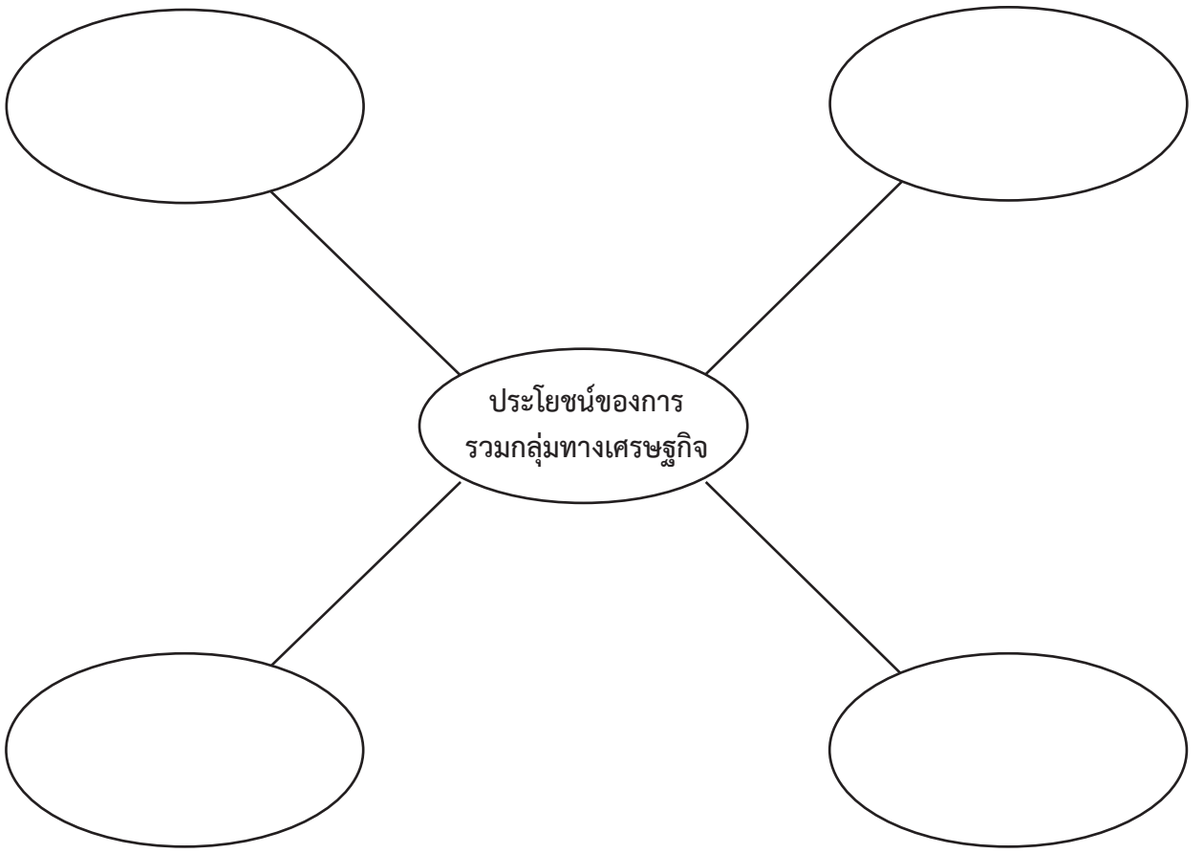

ชื่อ.....ชั้น..... .....เลขที่.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียน

การรวมกลุ่มเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่นเป็นการพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อให้เศรษฐกิจของชุมชนดำเนินไปได้ด้วยดี ทำให้เศรษฐกิจของท้องถิ่นเจริญก้าวหน้า ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศต่อไป

ตัวอย่างการรวมกลุ่มเชิงเศรษฐกิจเพื่อประสานประโยชน์ในท้องถิ่น เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน

๑. กลุ่มออมทรัพย์

กลุ่มออมทรัพย์ เป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการดำเนินชีวิตของกลุ่ม ฝึกให้สมาชิกประหยัด อดออม อดทน พัฒนาตนเอง รู้จักช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มที่เดือดร้อน

๒. กลุ่มแม่บ้าน

กลุ่มแม่บ้าน เป็นการรวมกลุ่มของแม่บ้านเพื่อประกอบอาชีพ โดยนำความรู้ความสามารถเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มทอพรมเช็ดเท้า กลุ่มไม้กวาด กลุ่มทำเครื่องจักรสาน

๓. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน

กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ที่รัฐบาลได้จัดสรรให้เป็นเงินที่ใช้ในการบริหารจัดการในท้องถิ่น เพื่อสร้างศักยภาพเกี่ยวกับความเข้มแข็งในด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน

** ในท้องถิ่นแต่ละแห่งจะมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเพื่อช่วยเหลือกันในด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้เศรษฐกิจดำเนินไปด้วยดี และเกิดการขยายตัว สร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น**

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยที่ ๑ เศรษฐีน้อย หน่วยย่อยที่ ๒ ออมไว้ไม่ขัดสน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง ให้นักเรียนกากบาท (X) ทับข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ข้อใดไม่ใช่อาชีพเกษตรกรรม
- ก. ทำนา
- ข. ค้าขาย
- ค. การเลี้ยงสัตว์
- ง. ประมง

๒. สินค้าชนิดใดไม่ได้เกิดจากการเลี้ยงสัตว์
- ก. น้ำตาล
- ข. นม
- ค. เนื้อ
- ง. ไข่

๓. ถ้าชุมชนมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจดีจะเกิดผลอย่างไร
- ก. คนในชุมชนจะขัดแย้งกัน
- ข. คนในชุมชนรู้จักกันมากขึ้น
- ค. เศรษฐกิจจะไม่ดี
- ง. เศรษฐกิจในชุมชนมีความเข้มแข็ง

๔. ทุนมีกี่ประเภท อะไรบ้าง
- ก. ๒ ประเภท วัตถุทุนและเงินทุน
- ข. ๒ ประเภท วัตถุทุนและแรงงาน
- ค. ๓ ประเภท วัตถุทุนเงินทุนและแรงทุน
- ง. ๓ ประเภท วัตถุทุนแรงงานและเงินทุน

๕. ผู้ใช้แรงงาน***ไม่มีสิทธิ์***ในข้อใด
- ก. ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีให้รัฐ
- ข. ได้รับเงินทดแทนจากประกันสังคม
- ค. ได้รับความคุ้มครองจากรัฐ
- ง. ได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม

๖. ข้อใดเป็นตัวอย่างของการบริโภคที่ดี
- ก. บริโภคแต่ที่ตนเองชอบ
- ข. กินแต่ขนม
- ค. อ่านฉลากก่อนตัดสินใจซื้อ
- ง. ใส่เสื้อผ้าเพียงครั้งเดียว

๗. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์ในการเก็บภาษีอากร
- ก. ส่งเสริมการบริโภคสินค้าและบริการ
- ข. รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
- ค. เครื่องมือในการกระจายรายได้
- ง. เป็นรายได้ของรัฐ

๘. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดารายได้จำนวนเท่าไรจึงได้รับการยกเว้นภาษี
- ก. ๑๐๐,๐๐๐ บาท
- ข. ๑๕๐,๐๐๐ บาท
- ค. ๒๐๐,๐๐๐ บาท
- ง. ๒๕๐,๐๐๐ บาท

๙. ข้อดีของการมีอาชีพที่หลากหลายคือข้อใด
- ก. แต่ละอาชีพพึ่งพากัน
- ข. มีร้านค้าที่หลากหลาย
- ค. มีประชากรจำนวนมาก
- ง. เศรษฐกิจดี

๑๐. หน้าที่หลักของอาชีพพ่อค้าคือข้อใด
- ก. เป็นผู้ผลิตสินค้า
- ข. สร้างสรรค์เครื่องมือเครื่องใช้
- ค. ให้ความรู้
- ง. เป็นตัวกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยน

๑๑. ผู้ผลิต ผู้บริโภค พ่อค้าคนกลาง ผู้ใช้แรงงาน ผู้ให้บริการสัมพันธ์กับข้อใด
ก. ระบบเศรษฐกิจ
ข. เศรษฐกิจแบบผสม
ค. หน่วยเศรษฐกิจ
ง. เศรษฐกิจแบบบังคับ

๑๒. หน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน คืออะไร
ก. ตลาดหลักทรัพย์
ข. บริษัทเงินทุน
ค. ธนาคาร
ง. บริษัทหลักทรัพย์

๑๓. โรงรับจำนำมีหน้าที่อะไร
ก. รับฝากและกู้เงินแก่สมาชิก
ข. ระดมเงินออม
ค. ให้กู้เงินกับประชาชนทั่วไป
ง. ให้กู้เงินกับลูกค้าแล้วรับจำนอง

๑๔. สกุลเงินสมัยสุโขทัยใช้สกุลเงินใด
ก. เงินบาท
ข. เงินดอนล่าร์
ค. เงินพดด้วง
ง. เงินหยวน

๑๕. ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้เงินสกุลใด
ก. ดอนล่าร์
ข. เงินบาท
ค. เงินยูโร
ง. สลากออมสิน

๑๖. การแลกเปลี่ยนสินค้าเป็นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจด้านใด
ก. ด้านการแข่งขัน
ข. ด้านการพึ่งพา
ค. ด้านการต่อรอง
ง. ด้านการประสานประโยชน์

๑๗. ปัญหาที่อาจทำลายความเข้มแข็งของชุมชน คือข้อใด
ก. ปัญหายาเสพติด
ข. ปัญหาความยากจน
ค. ปัญหาอาชญากรรม
ง. ถูกทุกข้อ

๑๘. นักเรียนสามารถสร้างความเข้มแข็งในชุมชนได้ตามข้อใด
ก. ส่งเสริมให้ลดละเลิกอบายมุข
ข. ดูแลความผิดปกติในชุมชนร่วมกัน
ค. ส่งเสริมสินค้าที่ผลิตในชุมชน
ง. ถูกทุกข้อ

๑๙. ถ้าแก้ปัญหาความยากจนในชุมชนได้ จะลดปัญหาใด
ก. ยาเสพติด
ข. การศึกษา
ค. อาชญากรรม
ง. ศีลธรรม

๒๐. ข้อใดเป็นการบอกความหมายของเงิน ได้ดีที่สุด
ก. สิ่งที่สังคมยอมรับแพร่หลาย
ข. สื่อกลางของการแลกเปลี่ยนมีอำนาจในการซื้อขายและบริการ
ค. ใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย
ง. สิ่งที่กำหนดเพื่อใช้ในการบริการ

เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
โครงการจัดทำสื่อ ๖๐ พรรษา

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)

กลุ่มบูรณาการ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ คนดีศรีแผ่นดิน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เล่ม ๒
(ฉบับปรับปรุง)

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ชุดเอกสารสื่อ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
ลิขสิทธิ์ของ สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒๒,๐๐๐ ชุด
จัดพิมพ์โดย องค์การค้าของ สกสค.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญ	
หน่วยการเรียนรู้บูรณาการหน่วยที่ ๔ คนดีศรีแผ่นดิน	**๑**
หน่วยย่อยที่ ๑ ต้นกล้าคนดี	๓
หน่วยย่อยที่ ๒ สิทธิเด็กไทย	๒๗
หน่วยย่อยที่ ๓ วิถีประชาธิปไตย	๔๑

ชุดการเรียนรู้หน่วยบูรณาการ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
หน่วยที่ ๔ : คนดีศรีแผ่นดิน

หน่วยที่ ๔ : หน่วยย่อยที่ ๑

ต้นกล้าคนดี

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง วัฒนธรรมไทย ๑

รายชื่อสมาชิก ๑ ..... ๒. .....

๓ ..... ๔. .....

คำชี้แจง ๑. ให้นักเรียนยกตัวอย่างประเภทของวัฒนธรรมไทยด้านต่าง ๆ ให้ถูกต้อง

วัตถุธรรม	....
คติธรรม	....
เนติธรรม	....
สหธรรม	....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง วัฒนธรรมไทย ๒

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในตารางว่า จัดอยู่ในวัฒนธรรมประเภทใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องประเภทของวัฒนธรรมไทย

ที่	ข้อความ	ประเภทของวัฒนธรรมไทย			
		คติธรรม	เนติธรรม	วัตถุธรรม	สหธรรม
๑.	ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมาย				
๒.	ชาวต่างชาติมีความประทับใจในความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคนไทย				
๓.	ก้องภพได้รับรางวัลการคัดลายมือสวยงาม				
๔.	คนไทยทางภาคเหนือจะมีพิธีรดน้ำดำหัวในวันสงกรานต์				
๕.	ณเดชปลูกบ้านทรงไทยอยู่ริมแม่น้ำ				
๖.	พนักงานโรงแรมต้อนรับลูกค้าด้วยคำพูดสุภาพ				
๗.	สมเดชบริจาคสิ่งของแก่ผู้ยากไร้เสมอ				
๘.	คุณครูชมว่าชูใจพูดจาไพเราะและออกเสียงชัดเจน				
๙.	มานะและมานีทำกระทงจากวัสดุธรรมชาติไปร่วมพิธีลอยกระทงของโรงเรียน				
๑๐.	ก้อยช่วยคุณแม่ทำงานบ้านอย่างสม่ำเสมอ				

ใบงานที่ ๐๓

เรื่อง วัฒนธรรมไทยกับการดำเนินชีวิต

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบรรยายภาพ แสดงถึงวัฒนธรรมไทยกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย

๑.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๒.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๓.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ใบความรู้ที่ ๑
เรื่อง วัฒนธรรมไทย

ความหมายของวัฒนธรรม

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรม ไว้ว่า **วัฒนธรรม** หมายถึง วิถีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญา ซึ่งกลุ่มชนและสังคมได้ร่วมสร้างสรรค์ สั่งสม ปลูกฝัง สืบทอด เรียนรู้ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านจิตใจและวัตถุ อย่างสันติสุขและยั่งยืน

ประเภทของวัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมไทยแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

๑. คติธรรม (Moral) คือวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักในการดำรงชีวิตส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจ และได้มาจากศาสนา ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของสังคม เช่น ความเสียสละ ความขยัน หมั่นเพียร การประหยัดอดออม ความกตัญญู ความอดทน ทำดีได้ดี เป็นต้น

๒. เนติธรรม (Legal) คือวัฒนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือกันว่ามีความสำคัญพอ ๆ กับกฎหมาย เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๓. สหธรรม (Social) คือวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกัน เป็นแบบแผนความประพฤติที่ยอมรับกันดีว่ามีความเหมาะสม แต่ไม่มีบทลงโทษชัดเจนเหมือนเนติธรรม เช่น การเข้าแถวเพื่อรับบริการต่าง ๆ ระเบียบในการประชุม มารยาทที่ควรปฏิบัติในโอกาสต่าง ๆ

๔. วัตถุธรรม (Material) คือวัฒนธรรมทางวัตถุ ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตเช่น เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค บ้านเรือน อาคารสิ่งก่อสร้างต่างๆ สะพาน ถนน รถยนต์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ใบความรู้ที่ ๒

เรื่อง วัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย

วัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยมีดังนี้

๑. พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทย เพราะประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาได้กำหนดค่านิยม ความเชื่อ แนวความคิดและบรรทัดฐานทางสังคมของชนชาติไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาจะได้รับการยกย่องและปฏิบัติตาม ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยผูกพันกับพระพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้น

๒. ภาษาไทยภาษาไทยกลางเป็นภาษาประจำชาติที่คนไทยทั่วประเทศสามารถพูดเข้าใจและเขียนอ่านได้ ภาษาไทยกลางจึงเป็นตัวเชื่อมโยงให้คนในชาติ ติดต่อสื่อสาร และสร้างความผูกพันต่อกัน ทำให้คนไทยสามารถทำความเข้าใจวัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมของภูมิภาคต่างๆ ได้ดี

๓. อาชีพเกษตรกรรมประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดประเทศหนึ่งของภูมิภาคมาช้านานแล้ว ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบทและมีชีวิตความเป็นอยู่ผูกพันกับพื้นดินท้องทุ่งและไร่นา ประเพณีและวัฒนธรรมส่วนใหญ่จึงมีพื้นฐานมาจากการเกษตรและการมีชีวิตอยู่ในชนบท อันเป็นรากฐานแห่งภูมิปัญญาทุกด้านของวิถีชีวิต แม้ในปัจจุบันที่ประชากรบางส่วนจะอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในเมือง และประกอบอาชีพทางด้านอุตสาหกรรมและการบริการ แต่ความผูกพันกับชนบทและอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งรวมไปถึงการประมงและการเลี้ยงสัตว์ยังฝังอยู่อย่างแน่นแฟ้น

๔. วิถีการดำเนินชีวิตและบุคลิกภาพคนไทยจะมีบุคลิกอ่อนน้อมถ่อมตนให้ความเคารพผู้ใหญ่ที่มีคุณวุฒิและวัยวุฒิสูงกว่าตน เป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตากรุณา และผูกพันกับครอบครัว นอกจากนี้ คนไทยยังให้ความสำคัญกับการคบเพื่อนและเอาใจเขามาใส่ใจเรา หรือที่เรียกว่า ความเกรงใจ บุคลิกภาพดังกล่าวได้รับการหล่อหลอมจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทั้งทางตรง เช่น จากครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน และทางอ้อมเช่น สุภาษิตสอนใจ คำพังเพย ปริศนาคำทาย และการละเล่นพื้นบ้าน

๕. ศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ วัฒนธรรมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างแรงบันดาลใจ ให้มีการสร้างสรรค์ศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ของไทย

.....

แบบทดสอบก่อนเรียน
หน่วยย่อยที่ ๑ ต้นกล้าคนดี ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

๑. วัฒนธรรมการทักทายของคนไทย คือข้อใด
ก. จับมือกัน
ข. ยกมือไหว้
ค. หอมแก้มกัน
ง. พยักหน้าให้กัน

๒. วัฒนธรรมทางด้านอาหารของคนภาคใต้ คือข้อใด
ก. น้ำพริกปลาร้า
ข. น้ำพริกปลาทู
ค. น้ำพริกอ่อง
ง. แกงไตปลา

๓. ข้อใดเป็นภูมิปัญญาประเภทหัตถกรรม
ก. เครื่องจักสาน
ข. เครื่องสำอาง
ค. ปลากระป๋อง
ง. ข้าวซ้อมมือ

๔. ***แคน*** เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นใด
ก. ภาคเหนือ
ข. ภาคกลาง
ค. ภาคอีสาน
ง. ภาคใต้

๕. การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยที่เหมาะสมที่สุด คือข้อใด
ก. ดูวีดิทัศน์การแสดงตลก
ข. ซื้อรูปถ่ายเครื่องจักสาน
ค. ไปชมการแสดงฟ้อนเล็บ
ง. ไปชมคอนเสิร์ตศิลปินชื่อดัง

๖. ข้อใดไม่ใช่วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
ก. การเลี้ยงฉลองขึ้นบ้านใหม่
ข. การแต่งกายแบบไทย
ค. การใช้สินค้าไทย
ง. การรำไทย

๗. วัฒนธรรมใดที่เราควรรักษาไว้
ก. ลูกควรประกอบอาชีพตามพ่อแม่
ข. ลูกศิษย์ควรดำเนินรอยตามครู
ค. น้องควรปฏิบัติตามพี่
ง. ลูกควรเชื่อฟังพ่อแม่

๘. วัฒนธรรมที่ดีงามของไทย คือข้อใด
ก. การไหว้
ข. การโอบกอด
ค. การใช้ตะเกียบ
ง. การสร้างบ้านเดี่ยว

๙. วัฒนธรรมใดที่คนไทยดัดแปลงมาจากต่างประเทศ
ก. การกินหมาก
ข. การใช้ช้อนส้อม
ค. การกราบไหว้ผู้ใหญ่
ง. การฟังเพลงไทยเดิม

๑๐. ภูมิปัญญาท้องถิ่นข้อใดไม่ได้เกิดจากอิทธิพลของพระพุทธศาสนา
ก. โบสถ์
ข. เจดีย์
ค. ศาลพระภูมิ
ง. จิตรกรรมฝาผนัง

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง คุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมไทย

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ๑. นักเรียนร่วมกันศึกษาใบความรู้เรื่องคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมไทย

๒. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น แล้วเขียนสรุปถึงคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมไทย

ภาพชุดที่ ๑

.....

.....

ภาพชุดที่ ๒

.....

.....

ภาพชุดที่ ๓

.....

.....

☆☆☆☆☆ ป ๔.๑/ผ ๒-๐๒

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

.....

คำชี้แจง ๑. ให้นักเรียนอ่านข่าวที่กำหนดให้

๒. เลือกข่าวมาคน ๑ ข่าว พร้อมทั้งวิเคราะห์แล้วตอบคำถามตามประเด็นที่กำหนดให้

ข่าวที่ ๑ กทม. ร่วมมืออาชีวะ ส่งนักเรียนทำความสะอาดวัด-มัสยิด แก้ตีกัน

ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานเปิด "โครงการอาชีวะรวมพลัง สร้างสรรค์ เพื่อพัฒนากรุงเทพมหานครของกลุ่มกรุงเทพตะวันออก" ในการนำนักเรียนและนักศึกษาจาก ๗ สถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพตะวันออกได้แก่ วิทยาลัยมีนบุรี โรงเรียนมีนบุรีโปลีเทคนิค วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก โรงเรียนเทคโนโลยีบางกะปิ โรงเรียนเทคโนโลยีดุสิต และโรงเรียนเทคโนโลยีช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ ร่วมกันปลูกต้นไม้ และพัฒนาความสะอาดบริเวณวัด-มัสยิด เพื่อให้นักเรียนและนักศึกษาอาชีวะได้แสดงพลังเยาวชนในทางสร้างสรรค์ และเชื่อมความสามัคคีระหว่างสถาบันด้วย ทั้งนี้ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานีตำรวจนครบาล ข้าราชการและลูกจ้างงานเขต นักเรียน และนักศึกษาจากสถาบันการอาชีวศึกษา ทั้ง ๗ แห่ง ได้ร่วมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตามโครงการอาชีวะรวมพลัง สร้างสรรค์ เพื่อพัฒนากรุงเทพมหานครของกลุ่มกรุงเทพตะวันออก

ที่มา:http://raktrang.trangzone.com

➢ **คำถาม**

๑. ข้อมูล/ข่าว เกี่ยวกับเรื่องอะไร

.....

.....

๒. มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมไทยอย่างไร

.....

.....

๓. กิจกรรมดังกล่าวแสดงถึงการมีส่วนร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยอย่างไร

.....

.....

๔. กิจกรรมในข่าว/ข้อมูล มีผลดีอย่างไร

.....

.....

ข่าวที่ ๒ ชาวกะรนอนุรักษ์ประเพณี จัดแห่เทียนพรรษา

เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ที่วัดสุวรรณคีรีเขตหรือวัดกะรน ตำบลกะรน จังหวัดภูเก็ต นายขันตี ศิลปะ นายอำเภอเมืองกะทู้ ได้เป็นประธานปล่อยขบวนแห่เทียนพรรษาของวัด เนื่องในวันเข้าพรรษาประจำปี ๒๕๕๖ โดยมีนายวินัย ชิดเชี่ยว กำนันตำบลกะรน ประชาชน นักเรียนในพื้นที่ตำบลกะรน ร่วมในขบวนแห่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้นายวินัย ชิดเชี่ยว กำนันตำบลกะรน ได้กล่าวว่าด้วยในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เป็นวันอาสาฬหบูชา ซึ่งเป็นวันที่พระพุทธเจ้าได้ทรงประกาศพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก และวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ จะเป็นวันเข้าพรรษา ซึ่งเป็นวันที่พระสงฆ์อธิษฐานว่าจะพักอยู่ประจำ ณ ที่ใดที่หนึ่งตลอดช่วงฤดูฝนเป็นระยะเวลา ๓ เดือน พระสงฆ์จึงจำเป็นต้องใช้แสงสว่างจากเทียนไข ที่จะส่องสว่างในการปฏิบัติธรรมตลอด ๓ เดือน จึงต้องอาศัยเทียนพรรษาจากชาวบ้านที่นำมาถวาย ทางชาวบ้านตำบลกะรนจึงได้ร่วมใจกันจัดทำและตกแต่งเทียนพรรษาขึ้น เพื่อไปถวายวัดสุวรรณคีรีเขต ซึ่งเป็นวัดประจำตำบล ในการจัดขบวนแห่เทียนพรรษาครั้งนี้ นับว่าเป็นครั้งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของตำบลกะรนที่เคยจัดทำมา เนื่องจากทางชาวบ้านในชุมชนได้ร่วมแรงร่วมใจจัดทำเทียนพรรษาโดยการแกะสลักเทียนพรรษาให้สวยงาม พร้อมตกแต่งรถแห่เทียนให้สวยงามโดยพิธีเปิดขบวนแห่ได้กำหนดไว้เป็นเวลา ๓ วัน คือวันที่ ๒๑ – ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ซึ่งในวันนี้จะแห่ไปรอบตำบลกะรน จากนั้นในวันรุ่งขึ้นก็จะแห่ไปรอบเมืองภูเก็ต เพื่อให้ประชาชนผู้มีจิตศรัทธาได้ร่วมอนุโมทนากันในครั้งนี้

ที่มา:http://www.phuketpost.com

➢ **คำถาม**

๑. ข้อมูล/ข่าว เกี่ยวกับเรื่องอะไร

.....

.....

๒. มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมไทยอย่างไร

.....

.....

๓. กิจกรรมดังกล่าวแสดงถึงการมีส่วนร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยอย่างไร

.....

.....

๔. กิจกรรมในข่าว/ข้อมูล มีผลดีอย่างไร

.....

.....

ใบความรู้ที่ ๑
เรื่อง คุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ คุณค่าของวัฒนธรรมไทยสามารถจำแนกได้ ดังนี้

๑. วัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย ที่คนไทยทุกคนควรภาคภูมิใจ วัฒนธรรมไทยมีความโดดเด่นและแสดงออกถึงความเป็นชาติไทยได้อย่างชัดเจน ดังนี้

๑. ภาษาไทย มีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น คือ มีสระ มีวรรณยุกต์

๒. อาหารไทย มีหลายรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น เผ็ด เปรี้ยว เค็ม มีรสอร่อย ถูกปากทั้งคนไทยและคนต่างชาติและยังมีการจัดตกแต่ง เช่น เผ็ด เปรี้ยว เค็ม มีรสอร่อยถูกปากคนไทยและคนต่างชาติและยังมีการจัดตกแต่ง แกะสลักสวยงาม นอกจากนี้เครื่องปรุงส่วนใหญ่จะเป็นพืชสมุนไพรต่าง ๆ เช่น ขิง ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด เป็นต้น

๓. การแต่งกาย ประเทศไทยมีวัฒนธรรมเกี่ยวกับการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ มีความสวยงาม เช่น ชุดไทยจักรี ชุดไทยเรือนต้น ชุดไทยสมัยรัชกาลที่ ๕ นอกจากนี้ยังมีการแต่งกายประจำท้องถิ่นของภาคต่าง ๆ อีกด้วย

๒. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นระเบียบในสังคม โดยวัฒนธรรมจะเป็นบรรทัดฐานทางสังคมที่กำหนดแนวทางความประพฤติของคนในสังคม ประกอบด้วย วิถีชาวบ้าน จารีตประเพณี และกฎหมาย

๓. วัฒนธรรมไทยทำหน้าที่หล่อหลอมบุคลิกภาพให้กับคนไทย เพราะวัฒนธรรมไทยจะประกอบด้วย ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติและความดีงามเหมาะกับสังคมไทย เป็นเครื่องกล่อมเกลาให้คนไทยมีพฤติกรรม หรือบุคลิกภาพที่ดีงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น กิริยามารยาทที่สุภาพอ่อนโยน ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความใจดีมีเมตตา เป็นต้น

๔. วัฒนธรรมไทยก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน วัฒนธรรมไทยทำให้คนไทยมีความรู้สึกผูกพัน สามารถพึ่งพาอาศัยกันและกันได้ มีจิตสำนึกถึงความเป็นพวกเดียวกันมีปณิธานร่วมกันที่จะสืบสานวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่และพัฒนาต่อไปได้อย่างไม่หยุดยั้ง

๕. วัฒนธรรมไทยทำให้เศรษฐกิจของชาติสามารถพึ่งพาตนเองได้ การคิดค้นประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ของไทยในปัจจุบัน ได้พยายามรณรงค์ให้สร้างสรรค์และพัฒนามาจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนไทย โดยสามารถนำไปพัฒนาเป็นสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ซึ่งเป็นสินค้าที่ทำรายได้ให้ท้องถิ่นและประเทศชาติเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ประเทศไทยในปัจจุบันยังยึดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ ด้วย จึงทำให้สังคมไทยมีความมั่นคงและพอเพียงทางเศรษฐกิจสามารถพึ่งพาตนเองได้

จะเห็นว่าประเพณีและวัฒนธรรมไทยมีความสำคัญและมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งต่อสังคมไทย สมควรที่คนไทยจะต้องตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าดังกล่าว โดยร่วมกันสืบสานจรรโลงประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทยให้คงอยู่กับสังคมไทยสืบไป

ที่มาข้อมูล http://www.trueplookpanya.com

ใบความรู้ที่ ๒
เรื่อง การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

แนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

มนุษย์สร้างวัฒนธรรมขึ้นเพื่อใช้แก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการในชีวิต วัฒนธรรมจึงเป็นเอกลักษณ์ของหมู่คณะ เป็นความภาคภูมิใจ ช่วยให้เกิดความสามัคคีและความมั่นคงในหมู่คณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมไทย ถือเป็นมรดกสำคัญยิ่งเนื่องจากผ่านการสั่งสมสืบทอดมายาวนาน และยังคงมีเอกลักษณ์โดดเด่นมาจนปัจจุบัน

วัฒนธรรมไทยเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติร่วมกันของคนในสังคมไทย ทุกคนจึงต้องร่วมมือกันอนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทยอันเป็นมรดกล้ำค่าเอาไว้มิให้สูญหายไป ประเทศไทยประกอบไปด้วยภูมิภาคต่างๆ จึงมีวัฒนธรรมที่หลากหลายทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ ดังนั้นแนวทางการอนุรักษ์จึงมีความแตกต่างกันตามลักษณะของวัฒนธรรม การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยมีแนวทาง ดังนี้

๑. ศึกษา ค้นคว้า และการวิจัยวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งที่มีการรวบรวมไว้แล้วและยังไม่ได้ศึกษา เพื่อทราบความหมาย และความสำคัญของวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นมรดกของไทยอย่างถ่องแท้ ซึ่งความรู้ดังกล่าวถือเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิต เพื่อให้เห็นคุณค่า ทำให้เกิดการยอมรับ และนำไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ต่อไป

๒. ส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติและของท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจแก่ประชาชนในการปรับเปลี่ยนและตอบสนองกระแสวัฒนธรรมอื่นๆ อย่างเหมาะสม

๓. รณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชน ตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรม ว่าเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องให้การรับผิดชอบร่วมกันในการส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานการบริการความรู้ วิชาการ และทุนทรัพย์สำหรับจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม

๔. ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยการใช้ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน

๕. สร้างทัศนคติ ความรู้ และความเข้าใจว่าทุกคนมีหน้าที่เสริมสร้าง ฟื้นฟู และการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่เป็นสมบัติของชาติ และมีผลโดยตรงของความเป็นอยู่ของทุกคน

๖. จัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรมเพื่อเป็นศูนย์กลางเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ สามารถเลือกสรร ตัดสินใจ และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตทั้งนี้สื่อมวลชนควรมีบทบาทในการส่งเสริม และสนับสนุนงานด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้นด้วย

๗. ส่งเสริมให้ประชาชนคนไทยรู้จักสิทธิและหน้าที่ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เช่น สิทธิในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม ทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

.....

แบบบันทึกการอ่าน

เรื่องที่อ่าน.....อ่าน
วันที่ ..... เดือน .....พ.ศ. ..... เวลา.....

๑. สาระสำคัญของเรื่อง

.....
.....
.....
.....
.....

๒. วิเคราะห์ข้อคิด/ประโยชน์ที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

.....
.....
.....

๓. สิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....
.....
.....

๔. ข้อเสนอแนะของครู

.....
.....

ลงชื่อ.....นักเรียน ลงชื่อ.....ผู้ปกครอง
(.....) (.....)

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานมีความสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	๓	คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย	ให้	๒	คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องมาก	ให้	๑	คะแนน

★★★★★	ป ๔.๑/ผ ๓-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

.....

คำชี้แจง ๑. ให้นักเรียนศึกษาภาพในแต่ละกรอบ

๒. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ภาพในแต่ละกรอบว่าจะเป็นวัฒนธรรมในด้านใด

๓. นำหมายเลขมาใส่ในประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเกี่ยวข้องกันในกรอบที่กำหนดให้

๔. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและเขียนสรุปย่อตามหัวข้อที่กำหนดให้

๕. ให้ตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน แล้วนำผลงานไปจัดนิทรรศการ

1.	2.	3.	4.
5.	6.	7. 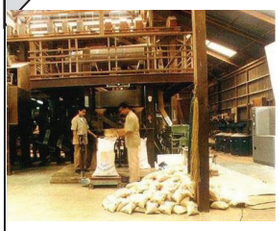	8.
9.	10.	11.	12.

คติ ความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ

ได้แก่ หมายเลข.....

ในท้องถิ่นของนักเรียนมีภูมิปัญญาลักษณะนี้ ได้แก่

.....

นักเรียนได้มีส่วนร่วมโดย.....

ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี

ได้แก่ หมายเลข.....

ในท้องถิ่นของนักเรียนมีภูมิปัญญาลักษณะนี้ ได้แก่.....

.....

นักเรียนได้มีส่วนร่วมโดย.....

.....

อาชีพและการพัฒนา

ได้แก่ หมายเลข.....

ในท้องถิ่นของนักเรียนมีภูมิปัญญาลักษณะนี้ ได้แก่.....

.....

นักเรียนได้มีส่วนร่วมโดย.....

.....

เทคโนโลยี

ได้แก่ หมายเลข.....

ในท้องถิ่นของนักเรียนมีภูมิปัญญาลักษณะนี้ ได้แก่.....

.....

นักเรียนได้มีส่วนร่วมโดย.....

.....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....

คำชี้แจง ๑. ให้นักเรียนศึกษาภาพในแต่ละชุด

๒. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ถึงภาพในแต่ละชุดว่ามีความสำคัญเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของคนไทยในด้านใด

๓. นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน และนำไปจัดนิทรรศการ

ภาพชุดที่ ๑

.....

.....

ภาพชุดที่ ๒

.....

.....

ภาพชุดที่ ๓

.....

.....

ภาพชุดที่ ๔

.....

.....

ภาพชุดที่ ๕

.....

.....

ภาพชุดที่ ๖

.....

.....

★★★★★	ป ๔.๑/ผ ๓-๐๓

ใบงานที่ ๐๓

เรื่อง ภูมิปัญญาในท้องถิ่นของเรา

คำชี้แจง

๑. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้า ภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่น่าสนใจ

๒. นักเรียนร่วมกันวางแผนการทำงานตามขั้นตอนดังนี้

๒.๑ ประชุมเพื่อเสนอหัวข้อหรือประเด็นที่จะค้นคว้า

๒.๒ วางแผนดำเนินการเพื่อไปศึกษาหาข้อมูล

๒.๓ ศึกษา/ค้นคว้า/รวบรวมข้อมูล

๒.๔ สรุปผลการศึกษา/ออกแบบรูปแบบการนำเสนอ(รายงาน/สมุดพับ/หนังสือเล่มเล็ก)

๒.๕ นำเสนอผลงาน

๓. ประเด็นที่นำเสนอมีดังนี้

๑) ชื่อเรื่อง

๒) ความเป็นมา(ความสำคัญ)

๓) ประโยชน์ของภูมิปัญญา

๔) แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ใบความรู้ที่ ๑

เรื่อง ความหมาย ประเภท และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆที่มีการสั่งสมขึ้นมาจากประสบการณ์ การเรียนรู้ การเลือกสรร การปรุงแต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เป็นระยะเวลายาวนาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และพัฒนาวิถีชีวิต ผสมผสานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและยุคสมัย

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดแบ่งได้หลายลักษณะ เช่น

การจัดแบ่งลักษณะที่ ๑

- **ภูมิปัญญาที่เป็นนามธรรม** ได้แก่ มโนทัศน์ การตระหนักรู้ วิธีคิด ความเชื่อ ปรัชญาในการดำเนินชีวิตของผู้คน
- **ภูมิปัญญาที่เป็นรูปธรรม** ได้แก่ เทคโนโลยีการทำมาหากิน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แพทย์พื้นบ้านและการดูแลสุขภาพ การเกษตร ศิลปะ หัตถกรรม สถาปัตยกรรม เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ฯลฯ

การจัดแบ่งลักษณะที่ ๒

- **ภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับความอยู่รอดหรือชีวิตความเป็นอยู่** ซึ่งได้แก่ ปัจจัยสี่ คือ อาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย

อาหารไทย มีองค์ประกอบหลักเป็นผักพื้นบ้านหรือสมุนไพรที่มีสรรพคุณเสริมหรือต้านฤทธิ์กัน มีความเหมาะสมกลมกลืนทั้งในด้านคุณประโยชน์และฤดูกาลบริโภค

ยารักษาโรค เป็นสมุนไพรพื้นบ้านที่ชาวบ้านใช้ทั้งรักษาอาการเจ็บป่วยและดูแลสุขภาพ

เครื่องนุ่งห่ม มีการเลือกใช้วัสดุพื้นบ้านและวิธีการนุ่งห่มที่เหมาะสม กับสภาพอากาศโดยมีลายผ้าและวิธีการถักทอที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น

ที่อยู่อาศัย มีรูปแบบและโครงสร้างที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ประโยชน์ใช้สอย และชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในแต่ละภูมิภาค

- **ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการทำมาหากิน** เช่น การกำจัดศัตรูพืชแบบพื้นบ้าน การย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ การจักสาน หัตถกรรม การทำเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ
- **ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและตำนาน** ต่างๆประเพณีและพิธีกรรม เช่น บุญบั้งไฟ การบวชป่า การผูกเสี่ยว ทำขวัญต่างๆ การละเล่นพื้นบ้าน เช่น เต้นกำรำเคียว

การจัดแบ่งลักษณะที่ ๓

- **ภูมิปัญญาของตัวบุคคล (Individual wisdom)** เป็นความรู้ความสามารถ ความคิด วิธีการ ของบุคคล เช่น ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม จากจังหวัดฉะเชิงเทรา ในเรื่องนวเกษตร ครูบาสุทธินันท์ ปรัชญาพฤทธิ์ จากจังหวัดบุรีรัมย์ ในเรื่องการปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม
- **ภูมิปัญญาของชุมชน (Local wisdom)** เป็นภูมิปัญญาที่สั่งสม สืบสาน อยู่ในวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือในชุมชน ไม่มีตัวบุคคลใด บุคคลหนึ่งเป็นเจ้าของ อาจเรียกอีกนัยหนึ่งว่าเป็นภูมิปัญญานิรนาม เช่น ภูมิปัญญาการทอผ้าแพรวาของชุมชนชาวผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์ การทำไข่เค็มไชยา ของชาวสุราษฎร์ธานี
- **ภูมิปัญญาในภาพรวมของประเทศ (National wisdom)** เป็นภูมิปัญญาที่บ่งบอกองค์ความรู้ หรือความสามารถของคนในภาพรวมของประเทศ เช่น ภูมิปัญญาอาหารไทย สมุนไพรไทย ผ้าไหมไทย มวยไทย

ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่อดีตอันยาวนานจนกลายเป็นวิถีชีวิตประจำวันของตนเอง และชุมชนตลอดมา

๒. เป็นมรดกทางสังคมที่ได้จากการเรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาของกลุ่มคน

๓. เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์

๔. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

.....

แบบทดสอบหลังเรียน
หน่วยย่อยที่ ๑ ต้นกล้าคนดี ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

๑. วัฒนธรรมการทักทายของคนไทย คือข้อใด
ก. จับมือกัน
ข. ยกมือไหว้
ค. หอมแก้มกัน
ง. พยักหน้าให้กัน

๒. วัฒนธรรมทางด้านอาหารของคนภาคใต้ คือข้อใด
ก. น้ำพริกปลาร้า
ข. น้ำพริกปลาทู
ค. น้ำพริกอ่อง
ง. แกงไตปลา

๓. ข้อใดเป็นภูมิปัญญาประเภทหัตถกรรม
ก. เครื่องจักสาน
ข. เครื่องสำอาง
ค. ปลากระป๋อง
ง. ข้าวซ้อมมือ

๔. ***แคน*** เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นใด
ก. ภาคเหนือ
ข. ภาคกลาง
ค. ภาคอีสาน
ง. ภาคใต้

๕. การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยที่เหมาะสมที่สุด คือข้อใด
ก. ดูวีดิทัศน์การแสดงตลก
ข. ซื้อรูปถ่ายเครื่องจักสาน
ค. ไปชมการแสดงฟ้อนเล็บ
ง. ไปชมคอนเสิร์ตศิลปินชื่อดัง

๖. ข้อใดไม่ใช่วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
ก. การเลี้ยงฉลองขึ้นบ้านใหม่
ข. การแต่งกายแบบไทย
ค. การใช้สินค้าไทย
ง. การรำไทย

๗. วัฒนธรรมใดที่เราควรรักษาไว้
ก. ลูกควรประกอบอาชีพตามพ่อแม่
ข. ลูกศิษย์ควรดำเนินรอยตามครู
ค. น้องควรปฏิบัติตามพี่
ง. ลูกควรเชื่อฟังพ่อแม่

๘. วัฒนธรรมที่ดีงามของไทย คือข้อใด
ก. การไหว้
ข. การโอบกอด
ค. การใช้ตะเกียบ
ง. การสร้างบ้านเดี่ยว

๙. วัฒนธรรมใดที่คนไทยดัดแปลงมาจากต่างประเทศ
ก. การกินหมาก
ข. การใช้ช้อนส้อม
ค. การกราบไหว้ผู้ใหญ่
ง. การฟังเพลงไทยเดิม

๑๐. ภูมิปัญญาท้องถิ่นข้อใดไม่ได้เกิดจากอิทธิพลของพระพุทธศาสนา
ก. โบสถ์
ข. เจดีย์
ค. ศาลพระภูมิ
ง. จิตรกรรมฝาผนัง

แบบบันทึกการอ่าน

หน่วยย่อยที่ ๑ ต้นกล้าคนดี

แผนที่ ๓ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย **ชั้น** ประถมศึกษาปีที่ ๕

ชื่อเรื่องที่อ่าน.....

อ่านวันที่ ..... เดือน .....พ.ศ. ..... เวลา.....

๑. สาระสำคัญของเรื่อง

.....

.....

.....

.....

๒. วิเคราะห์ข้อคิด/ประโยชน์ที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

.....

.....

๓. สิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

.....

.....

๔. ข้อเสนอแนะของครู

.....

.....

ลงชื่อ.....นักเรียน ลงชื่อ.....ผู้ปกครอง

(.....) (.....)

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน(ในแต่ละข้อ)

ผลงานมีความสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	๓	คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย	ให้	๒	คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องมาก	ให้	๑	คะแนน

หน่วยที่ ๔ : หน่วยย่อยที่ ๒

สิทธิเด็กไทย

★★★★★ บ ๔.๒/ผ ๑-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง คุณลักษณะของพลเมืองดี

รายชื่อสมาชิก ๑ ..... ๒. .....

๓ ..... ๔. .....

คำชี้แจง ๑. ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่๑เรื่องคุณลักษณะของพลเมืองดีแล้วร่วมกันอภิปราย สรุปคุณลักษณะของพลเมืองดี

๒. จัดทำแผนผังความคิดเรื่องคุณลักษณะของพลเมืองดี

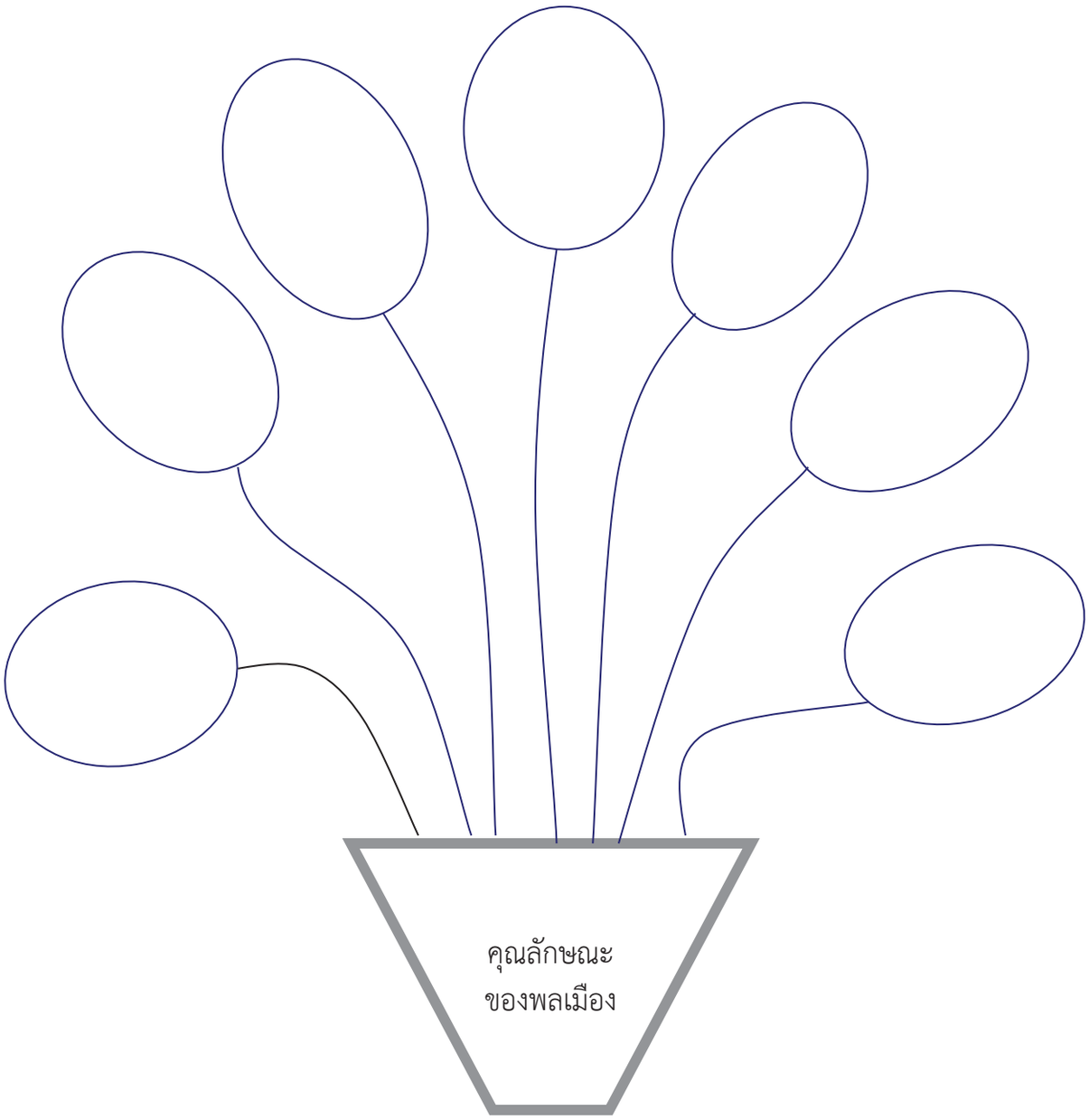

☆☆☆☆☆ ป ๔.๒/ผ ๑-๐๒

ใบงานที่ ๐๒
เรื่อง คำพ่อสอน

.....

รายชื่อสมาชิก ๑ ..... ๒. .....

๓ ..... ๔. .....

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง คำพ่อสอนแล้วร่วมกันสรุปคุณธรรมของคนดีตามคำพ่อสอนในรูปแบบแผนผังความคิด ลงในกระดาษฟลิบชาร์ท

ใบงานที่ ๐๓

เรื่อง การสำรวจการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะของพลเมืองดี

.....

ชื่อ – นามสกุล ..... ชั้น ..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของตนเองตามรายการที่กำหนด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางให้ตรงตามความเป็นจริงพร้อมกับเขียนรายงานผลของการปฏิบัติดังกล่าว

ลำดับที่	คุณลักษณะของพลเมืองดี			
	รายการสำรวจ	ลักษณะการปฏิบัติ		
		ไม่เคยปฏิบัติ	เคยปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ
๑	มีค่านิยมประชาธิปไตย	.....	.....	.....
๒	มีคุณธรรม	.....	.....	.....
๓	มีความรับผิดชอบ	.....	.....	.....
๔	เสียสละแรงกาย เวลา เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	.....	.....	.....
๕	มีระเบียบวินัย	.....	.....	.....
๖	มีความซื่อสัตย์สุจริต	.....	.....	.....
๗	มีความรักความสามัคคี	.....	.....	.....
๘	เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว	.....	.....	.....
๙	บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม	.....	.....	.....
๑๐	ปฏิบัติตนตามระเบียบกติกาของสังคม	.....	.....	.....

ใบความรู้ที่ ๑
เรื่อง คุณลักษณะของพลเมืองดี

.....

คุณลักษณะของพลเมืองดี

พลเมืองดีมีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างมากคุณลักษณะของพลเมืองดีที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่นและจะช่วยจรรโลงให้สังคมประเทศชาติพัฒนาก้าวหน้ามีดังนี้

๑. เป็นบุคคลที่เคารพกฎหมายและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสังคม

๒. เป็นบุคคลที่เคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและบุคคลอื่น

๓. เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก

๔. เป็นบุคคลที่มีเหตุผล ใจกว้าง และรับฟังความคิดเห็นของคนบุคคลอื่นเสมอ

๕. เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน

๖. เป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก หรือองค์กรที่ตนสังกัดอยู่ เช่น ร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนให้ดีขึ้น เป็นต้น

๗. เป็นบุคคลที่มีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางการเมืองการปกครอง เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น พลเมืองที่ดีมีคุณลักษณะดังกล่าวนี้ จะเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่ครอบครัว โรงเรียน ประเทศชาติ และสังคมโลกเสมอ ประเทศใดก็ตามที่มีพลเมืองดีเป็นจำนวนมาก ประเทศนั้นก็จะมีแต่ความสงบสุขและเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

.....

ใบความรู้ที่ ๒
เรื่อง คำพ่อสอน

.....

คำพ่อสอน

(พระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙)

"...ความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน เป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติ บริหารงานใหญ่ ๆ เช่น งานของแผ่นดิน และความสามัคคีนี้จะเกิดมีขึ้นมั่นคงได้ ก็ด้วยบุคคลในหมู่คณะมีคุณธรรม เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวผูกพันจิตใจของกันและกัน คุณธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจนั้น

ประการหนึ่ง ได้แก่ การให้ คือการให้สงเคราะห์ช่วยเหลือกัน ให้อภัยไม่โทษกัน ให้คำแนะนำตักเตือนที่ดีต่อกัน

ประการที่สอง ได้แก่ การมีวาจาดี คือ พูดแต่คำสัจ คำจริงต่อกัน พูดให้กำลังใจกัน พูดแนะนำประโยชน์กัน และพูดให้รักใคร่ปรองดองกัน

ประการที่สาม ได้แก่ การทำประโยชน์ให้แก่กัน คือ ประพฤติปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลทั้งแก่กันและกัน และแก่หมู่คณะโดยส่วนรวม

ประการที่สี่ ได้แก่ การวางตนได้สม่ำเสมออย่างเหมาะสม คือ ไม่ทำตัวดีเด่นเกินกว่าผู้อื่นและไม่ด้อยให้ต่ำทรามไปจากหมู่คณะหมู่ใดมีคุณธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวกันไว้ดังกล่าว หมู่คณะนั้นย่อมจะมีความเจริญมั่นคงขึ้นด้วยสามัคคีธรรม ..."

(พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ พระราชทานแก่สามัคคีสมาคม ในพระบรมราชูปถัมภ์ในการเปิดการประชุมประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ระหว่างวันที่ ๑๐ – ๑๑ เมษายน ๒๕๒๕)

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยย่อยที่ ๒ สิทธิเด็กไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

๑. บุคคลใดปฏิบัติตนตามหน้าที่และบทบาทได้เหมาะสมมากที่สุด
- ก. จริยารัตน์ทำงานบ้านแทนน้องเพราะต้องการเงินค่าจ้าง
- ข. อ้อมชวนน้องไปเล่นเกมส์ในร้านอินเทอร์เนตเพื่อคลายเครียด
- ค. ออมช่วยคุณพ่อล้างรถเพื่อจะขอไปเที่ยวกลางคืน
- ง. ออยดูแลคุณย่าเมื่อเจ็บป่วย

๒. ถ้าประชาชนรู้จักใช้สิทธิเสรีภาพภายในขอบเขต และเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายจะส่งผลดีมากที่สุดในข้อใด
- ก. สังคมมีความสงบสุข
- ข. มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชน
- ค. เกิดความสามัคคีกันภายในสังคมไทย
- ง. สังคมไทยจะมีรากฐานประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

๓. ข้อใดคือการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม
- ก. อ่านหนังสือที่บ้าน
- ข. ดูข่าวสารบ้านเมือง
- ค. เก็บกวาดขยะบริเวณวัด
- ง. ทำบุญตักบาตรในวันเกิด

๔. ถ้านักเรียนได้รับคัดเลือกเป็นหัวหน้าห้อง นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร
- ก. ออกกฎบังคับเพื่อนในห้อง
- ข. วางตัวให้เหมาะสมกับหน้าที่
- ค. ทำตัวสนุกสนานกว่าเดิม
- ง. ให้เพื่อนๆ ทำตัวตามสบาย

๕. ข้อใดเป็นเสรีภาพที่ถูกต้อง
- ก. ทุกคนควรมีทรัพย์สินเท่าเทียมกัน
- ข. นักศึกษาเดินขบวนเรียกร้องสิทธิ
- ค. ทุกคนควรได้รับการศึกษาเท่ากัน
- ง. ใครจะนับถือศาสนาใดก็ได้

๖. นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันตนเองให้พ้นจากการละเมิดสิทธิเด็ก
- ก. เดินในที่เปลี่ยวคนเดียว
- ข. คบเพื่อนที่ติดสารเสพติด
- ค. ออกไปซื้อของเวลากลางคืน
- ง. หลีกเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม

๗. สิทธิพื้นฐานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เป็นข้อตกลงขององค์การใด
- ก. องค์การการค้าโลก
- ข. องค์การอนามัยโลก
- ค. องค์การสหประชาชาติ
- ง. องค์การาหารและยา

๘. ข้อใด**ไม่ใช่**วิธีการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็ก
- ก. สนับสนุนการใช้แรงงานเด็กเพื่อให้เด็กมีรายได้
- ข. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในการคุ้มครองสิทธิเด็ก
- ค. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก
- ง. จัดกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชน

๙. นักเรียนควรเลือกคบผู้ที่ปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะปลอดภัยจากการละเมิดสิทธิเด็ก
- ก. เกเรชอบหนีเรียน
- ข. ตั้งใจเรียนหนังสือ
- ค. ชอบขโมยของเพื่อน
- ง. ชอบชกต่อยกับเพื่อน

๑๐. สิทธิในข้อใดที่ผู้มีสิทธิจะต้องใช้สิทธินั้นด้วยตนเองมอบให้ผู้อื่นใช้แทนไม่ได้
- ก. สิทธิในการรับเงิน
- ข. สิทธิในการฝากเงิน
- ค. สิทธิในการเลือกตั้ง
- ง. สิทธิในการรับพัสดุไปรษณีย์

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมือง

.....

รายชื่อสมาชิก ๑ ..... ๒. .....

๓ ..... ๔. .....

คำชี้แจง ๑. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมือง

๒. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ข้อความต่อไปนี้ว่าข้อความใดจัดอยู่ในลักษณะสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ในตาราง

ที่	ข้อความ	สถานภาพ	บทบาท	สิทธิ	เสรีภาพ	หน้าที่
๑	ที่หมู่บ้านโนนยาง ประชาชนจะมีทั้งผู้ที่นับถือศาสนาพุทธและนับถือศาสนาคริสต์					
๒	เมื่อแพรวามีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ ได้ไปเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร					
๓	ขวัญใจไม่อนุญาตให้เดชาเข้าไปในบ้านของเธอ โดยบอกเหตุผลว่าเป็นเวลาวิกาล					
๔	ณเดชมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น แต่พี่สาวของเขามีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร					
๕	ตำรวจจับกุมผู้ที่ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า					
๖	กาญจนาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี					
๗	นายแพทย์อภิชาติมีความเชี่ยวชาญในการรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็ง					
๘	อรวดีประกอบอาชีพรับราชการครู					
๙	ปัจจุบันตามสถานที่ราชการและสถานที่สาธารณะจะมีห้องสุขาสำหรับคนพิการ					
๑๐	สมปองและสมใจชอบเดินทางท่องเที่ยวทั่วประเทศไทย					

ใบความรู้ที่ ๑
เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมือง

.....

๑. ความหมายและความสำคัญของสถานภาพ

สถานภาพ หมายถึง ฐานะหรือตำแหน่งหรือสิทธิหน้าที่ตามบทบาทของบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกของสังคม เช่น บิดา มารดา ลูก ครู บุคคลแต่ละคนอาจมีหลายสถานภาพ สถานภาพแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. สถานภาพที่ได้มาตั้งแต่กำเนิด เช่น ลูก หลาน เพศ เชื้อชาติ

๒. สถานภาพที่ได้มาภายหลัง เป็นสถานภาพที่ได้จากการแสวงหาหรือได้มาจากความสามารถของตนเอง เช่น อาชีพ ตำแหน่ง การศึกษา

ความสำคัญของสถานภาพ สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลที่จะทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น สถานภาพจะเป็นสิ่งกำหนดว่า บุคคลนั้นมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม เช่น ทหารเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในการป้องกันประเทศ

๒. ความหมายและความสำคัญของบทบาท

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามสถานภาพของบุคคล เช่น ผู้ที่มีสถานภาพความเป็นพ่อ ต้องดำเนินบทบาทในการให้การอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูบุตรให้เป็นคนดี ส่งเสียให้ได้รับการศึกษาที่สมควรตามวัย ส่วนสถานภาพการเป็นบุตรต้องดำเนินบทบาทเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา ตั้งใจหมั่นเพียรในการศึกษา ช่วยเหลือบิดามารดาในการทำงานบ้านตามควรแก่วัย

ความสำคัญของบทบาท บทบาทเป็นสิ่งกำหนดความรับผิดชอบของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม การปฏิบัติตนตามบทบาทจะช่วยให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบ เรียบร้อยมากขึ้น

๓. ความหมายและความสำคัญของสิทธิ

สิทธิ หมายถึง อำนาจหรือผลประโยชน์ของบุคคลที่มีกฎหมายให้ความคุ้มครอง โดยบุคคลอื่นจะต้องให้ความเคารพ จะละเมิดล่วงเกินหรือกระทำการใดๆ อันก่อให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อสิทธิของบุคคลไม่ได้ เช่น สิทธิในร่างกาย สิทธิในการประกอบอาชีพ

ความสำคัญของสิทธิ สิทธิจะทำให้บุคคลได้ทราบถึงสิ่งที่บุคคลสามารถแสดงออกหรือเรียกร้องได้ ซึ่งจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่สับสนวุ่นวาย เนื่องจากสิทธิเป็นสิ่งที่บุคคลได้มาโดยกฎหมาย

๔. ความหมายและความสำคัญของเสรีภาพ

เสรีภาพ หมายถึง ความมีอิสระในการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำนั้นจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย เช่น เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

ความสำคัญของเสรีภาพ ประชาชนสามารถทำในสิ่งต่าง ๆ ตามเสรีภาพที่ตนได้รับภายในขอบเขตของกฎหมาย หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน บุคคลจะไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นไม่ได้

๕. ความหมายและความสำคัญของหน้าที่

หน้าที่ หมายถึง ภาระหรือความรับผิดชอบที่บุคคลจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น การเสียภาษีเป็นหน้าที่ของสมาชิกในสังคม ผู้มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป มีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ความสำคัญของหน้าที่ การกระทำตามหน้าที่ของบุคคล จะช่วยทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น ตำรวจมีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

.....

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก

.....

รายชื่อสมาชิก ๑ ..... ๒. .....

๓ ..... ๔. .....

คำชี้แจง

๑. ให้ตัวแทนกลุ่มจับสลากหัวข้อเกี่ยวกับสถานการณ์สภาพปัญหาของสังคมและเสนอแนวทางในการปกป้องคุ้มครองตนเองและผู้อื่นจากการล่วงละเมิดสิทธิเด็ก กลุ่มละ ๑ สถานการณ์

๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถามในประเด็นที่กำหนดโดยวิเคราะห์สภาพปัญหาของสังคมและเสนอแนวทางในการปกป้องคุ้มครองตนเองและผู้อื่นจากการล่วงละเมิดสิทธิเด็กจากตัวอย่างสถานการณ์ ๔เรื่องดังนี้

เรื่องที่ ๑ การล่วงละเมิดสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่จากข่าวแม่ทำแท้ง/ทิ้งลูก/เด็กถูกทำร้ายร่างกาย

- สาเหตุคืออะไร
- ถ้าเป็นนักเรียนจะป้องกันหรือแก้ปัญหาอย่างไร

เรื่องที่ ๒ การล่วงละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกายอารมณ์สังคมสติปัญญาจากข่าวเด็กไม่ได้เรียนหนังสือ

- สาเหตุคืออะไร
- นักเรียนจะป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์นี้ได้อย่างไร

เรื่องที่ ๓ การล่วงละเมิดสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากข่าวเด็กถูกใช้แรงงานหนัก

- สาเหตุคืออะไร
- ถ้าเป็นนักเรียนจะป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์นี้ได้อย่างไร

เรื่องที่ ๔.การล่วงละเมิดสิทธิที่จะได้มีส่วนร่วมจากข่าวนักเรียนถูกคาดโทษหากวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของผู้อำนวยการนักเรียนถูกขัดขวางไม่ให้ร่วมออกระเบียบใหม่

- สาเหตุคืออะไร
- ถ้าเป็นนักเรียนจะป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์นี้ได้อย่างไร

๓. นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ ๐๒

๔. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางในการปกป้องคุ้มครองตนเองและผู้อื่นจากการล่วงละเมิดสิทธิเด็ก

ใบความรู้ที่ ๑
เรื่อง การปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก

.....

ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก

การละเมิดสิทธิเด็ก คือ การที่บุคคลอื่นกระทำการทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจทำให้เกิดความเสียหายต่อตัวเด็กหรือกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก

กฎหมายได้กำหนดสิทธิพื้นฐานของเด็กไว้ ๔ ประการ ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง และสิทธิที่ในการมีส่วนร่วม ดังนั้น ทุกคนจึงต้องร่วมมือกันปกป้องคุ้มครองเด็กโดยการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กทั้ง ๔ ประการ ดังกล่าว

ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กในสังคมไทยที่สำคัญ ได้แก่

๑. ปัญหาในการใช้แรงงานเด็ก เช่น นายจ้างจ้างเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีเข้าทำงานหรือให้เด็กทำงานเกินเวลาที่กฎหมายกำหนด หากไม่ทำจะถูกนายจ้างขู่ว่าจะให้อดอาหารและจะทำร้ายร่างกาย นอกจากนี้นายจ้างบางคนยังให้เด็กทำงานในสภาพที่เลวร้ายไม่ปลอดภัย เช่น ให้เด็กทำงานในเรือประมงที่ออกไปในทะเลลึก

๒. ปัญหาเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ เช่น เด็กถูกคนใกล้ชิด คนในครอบครัว หรือแม้กระทั่งพ่อข่มขืนกระทำชำเรา ปัญหาโสเภณีเด็ก ปัญหาการเผยแพร่ภาพลามกอนาจารของเด็กทางเครือข่ายอินเตอร์เน็ต

๓. ปัญหาการใช้ความรุนแรงกับเด็ก ที่สำคัญ ได้แก่ เด็กถูกพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือคนใกล้ชิดทำร้ายร่างกายด้วยวิธีการทารุณ เช่น ใช้ไฟจี้ตามเนื้อตามตัว ใช้ไม้หรือวัตถุที่เป็นของแข็งทุบตีตามร่างกายหรือศีรษะ หรือเด็กถูกครูใช้ไม้หรือวัตถุอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสมทุบตีด้วยความทารุณจนได้รับบาดเจ็บ

แนวทางการปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก

เพื่อปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก สิ่งที่เด็กควรกระทำ คือ

๑. ไม่ออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่ไปกับผู้ปกครอง

๒. ไม่คบหากับบุคคลที่จะชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย

๓. ระมัดระวังไม่กระทำการใด ๆ ที่จะเป็นสาเหตุให้มีการประพฤติไปในทางเสียหาย เช่น ไม่เล่นการพนัน ไม่เสพสารเสพติด

๔. หลีกเลี่ยงการพูดคุยหรือชักชวนจากคนแปลกหน้า เพราะอาจถูกล่อลวงไปในทางไม่ดี

๕. แจ้งผู้ปกครอง ครู หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเมื่อถูกละเมิดสิทธิหรือพบเห็นผู้อื่นถูกละเมิดสิทธิ

การปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กในสังคมไทย

รัฐบาลไทยได้มีมาตรการหลายประการที่ออกมาเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กในสังคมไทย เช่น

๑. สร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็กในลักษณะของการจัดฝึกอบรม จัดเวทีประชาคมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการละเมิดและการป้องกันสิทธิเด็ก

๒. ส่งเสริมหน่วยงานของรัฐบาลซึ่งทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิเด็กที่มีอยู่แล้วในชุมชน ตำบล หรือหมู่บ้านให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการละเมิดและการป้องกันสิทธิเด็ก

๓. สร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวเพื่อสร้างความอบอุ่นและสัมพันธภาพอันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว

๔. สร้างอาสาสมัครท้องถิ่นเพื่อรณรงค์ให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และค่านิยมที่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิเด็ก

๕. สร้างเครือข่ายในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียนท้องถิ่นที่มีเด็กกลุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิเด็ก

๖. รณรงค์เพื่อต่อต้านการละเมิดสิทธิเด็กโดยใช้สื่อมวลชนในท้องถิ่น และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเด็กผ่านสื่อต่าง ๆ

๗. ดำเนินมาตรการทางสังคมเพื่อส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม โดยให้ทุกสถาบันในสังคม เข้ามามีบทบาท เช่น สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว

๘. ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในเรื่องสิทธิเด็ก

หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเด็ก มีดังนี้

๑. มูลนิธิคุ้มครองเด็ก จัดตั้งเพื่อให้การป้องกัน คุ้มครอง ช่วยเหลือ ฟื้นฟู และพัฒนาเด็กไทยที่ประสบภาวะทุกข์ยาก ถูกทอดทิ้งในสังคม

๒. มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก เป็นโครงการหนึ่งของมูลนิธิเด็ก จนกระทั่งได้ก่อตั้งเป็นมูลนิธิศูนย์พิทักษ์เด็ก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ ปกป้อง คุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ ๑๘ ปี เช่น การถูกทำร้ายร่างกาย การถูกละเมิดล่วงเกินทางเพศ การล่อล่วงบังคับให้ค้าประเวณี การใช้แรงงานเด็กอย่างไม่เป็นธรรม เป็นต้น

๓. มูลนิธิปวีณา หงสกุล เป็นมูลนิธิที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ด้อยโอกาส ที่ถูกละเมิดสิทธิ ถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการฟื้นฟูด้านร่างกายและจิตใจ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก

บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก ที่ได้กำหนดไว้เพื่อคุ้มครองเด็กในประเทศไทย ที่สำคัญ ได้แก่

๑. บทบัญญัติเกี่ยวกับการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเด็ก บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กไว้มากมาย ซึ่งรวมทั้งเด็กปกติ เด็กพิการ ทุพพลภาพ และเด็กด้อยโอกาสในสังคม

๒. อนุสัญญาสิทธิเด็ก ซึ่งประเทศไทยให้การรับรองไว้ใน พ.ศ. ๒๕๓๕

๓. กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กโดยทั่วไป เช่น กฎหมายแรงงานและพระราชบัญญัติการปราบปรามการค้าประเวณี มีบทบัญญัติไม่ให้ใช้บริการต่อเด็กหรือผู้เยาว์ โดยมีโทษตามกฎหมาย

.....

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยย่อยที่ ๒ สิทธิเด็กไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

๑. บุคคลใดปฏิบัติตนตามหน้าที่และบทบาทได้เหมาะสมมากที่สุด
ก. จริยารัตน์ทำงานบ้านแทนน้องเพราะต้องการเงินค่าจ้าง
ข. อ้อมชวนน้องไปเล่นเกมส์ในร้านอินเทอร์เนตเพื่อคลายเครียด
ค. ออมช่วยคุณพ่อล้างรถเพื่อจะขอไปเที่ยวกลางคืน
ง. ออยดูแลคุณย่าเมื่อเจ็บป่วย

๒. ถ้าประชาชนรู้จักใช้สิทธิเสรีภาพภายในขอบเขต และเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายจะส่งผลดีมากที่สุดในข้อใด
ก. สังคมมีความสงบสุข
ข. มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชน
ค. เกิดความสามัคคีกันภายในสังคมไทย
ง. สังคมไทยจะมีรากฐานประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

๓. ข้อใดคือการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม
ก. อ่านหนังสือที่บ้าน
ข. ดูข่าวสารบ้านเมือง
ค. เก็บกวาดขยะบริเวณวัด
ง. ทำบุญตักบาตรในวันเกิด

๔. ถ้านักเรียนได้รับคัดเลือกเป็นหัวหน้าห้อง นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร
ก. ออกกฎบังคับเพื่อนในห้อง
ข. วางตัวให้เหมาะสมกับหน้าที่
ค. ทำตัวสนุกสนานกว่าเดิม
ง. ให้เพื่อนๆ ทำตัวตามสบาย

๕. ข้อใดเป็นเสรีภาพที่ถูกต้อง
ก. ทุกคนควรมีทรัพย์สินเท่าเทียมกัน
ข. นักศึกษาเดินขบวนเรียกร้องสิทธิ
ค. ทุกคนควรได้รับการศึกษาเท่ากัน
ง. ใครจะนับถือศาสนาใดก็ได้

๖. นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันตนเองให้พ้นจากการละเมิดสิทธิเด็ก
ก. เดินในที่เปลี่ยวคนเดียว
ข. คบเพื่อนที่ติดสารเสพติด
ค. ออกไปซื้อของเวลากลางคืน
ง. หลีกเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม

๗. สิทธิพื้นฐานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เป็นข้อตกลงขององค์การใด
ก. องค์การการค้าโลก
ข. องค์การอนามัยโลก
ค. องค์การสหประชาชาติ
ง. องค์การอาหารและยา

๘. ข้อใด**ไม่ใช่**วิธีการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็ก
ก. สนับสนุนการใช้แรงงานเด็กเพื่อให้เด็กมีรายได้
ข. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในการคุ้มครองสิทธิเด็ก
ค. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก
ง. จัดกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชน

๙. นักเรียนควรเลือกคบผู้ที่ปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะปลอดภัยจากการละเมิดสิทธิเด็ก
ก. เกเรชอบหนีเรียน
ข. ตั้งใจเรียนหนังสือ
ค. ชอบขโมยของเพื่อน
ง. ชอบชกต่อยกับเพื่อน

๑๐. สิทธิในข้อใดที่ผู้มีสิทธิจะต้องใช้สิทธินั้นด้วยตนเอง มอบให้ผู้อื่นใช้แทนไม่ได้
ก. สิทธิในการรับเงิน
ข. สิทธิในการฝากเงิน
ค. สิทธิในการเลือกตั้ง
ง. สิทธิในการรับพัสดุไปรษณีย์

หน่วยที่ ๔ : หน่วยย่อยที่ ๓

วิถีประชาธิปไตย

ใบงานที่ ๐๑

กิจกรรม ปลูกต้นไม้ประชาธิปไตยในชุมชน

.....

จุดประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจคุณค่าและความสำคัญของการใช้กระบวนการประชาธิปไตยในทางการเมืองและการบริหารประเทศ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. ครูสนทนากับนักเรียนว่า วันนี้นักเรียนมาโรงเรียนพบเห็นปัญหา หรือสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ เช่น ปัญหารถติด ถนนชำรุด บ้านเมืองสกปรก เป็นต้น ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า **วันนี้เราจะช่วยกันสำรวจปัญหาในชุมชนของเรา**

๒. ครูนำโครงร่างต้นไม้ (ต้นไม้ไม่มีใบ มีเฉพาะกิ่ง) มาติดบนกระดานดำแล้วบอกให้นักเรียนทราบว่า "ครูจะจำลอง **ชุมชนของเรา** ด้วยต้นไม้ต้นนี้ ต้นไม้ต้นนี้มีโครงร่างกว้างขวางใหญ่โตครอบคลุมชุมชนของเรา ภายใต้ร่มเงาของต้นไม้เต็มไปด้วย บ้านเรือน ผู้คน ธรรมชาติ และสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น ทั้งที่ตั้งใจสร้างและไม่ได้ตั้งใจสร้าง มีทั้งสิ่งที่ดีมีประโยชน์และสิ่งที่เป็นโทษเป็นอันตรายต่อผู้คนที่อยู่ในชุมชน ทั้งในเรื่องสุขภาพ ความปลอดภัย การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินทำให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม"

๓. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละประมาณ 6-8 คน ครูแจก **กระดาษสีน้ำตาล** ที่ทำเป็นรูปใบไม้ขนาดประมาน ๑๒ x ๑๐ เซนติเมตร ให้นักเรียนทุกกลุ่มๆ ละประมาณ ๕- ๑๐ ใบ และกำหนดให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิดว่าชุมชนของเรามีปัญหาอะไรบ้าง แล้วเขียนลงในใบไม้ตามเวลาที่กำหนด

๔. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลการระดมความคิดแล้วนำใบไม้ใส่กล่องที่เตรียมไว้จนครบทุกกลุ่ม

๕. ครูให้นักเรียนเล่นเกมแบ่งกลุ่มโดยหยิบใบไม้ในกลุ่มคนละ 1 ใบ ครูใช้คำสั่งให้คนอ่านปัญหา ในใบไม้แล้วไปจับกลุ่มที่เป็นปัญหาเดียวกัน ตัวแทนกลุ่มคัดเลือกปัญหาจากใบไม้แล้วนำใบไม้ ๑ ใบ ที่เลือกแล้วไปติดที่โครงร่างต้นไม้

๖. แบ่งกลุ่มนักเรียนให้เท่ากันแล้วส่งตัวแทนไปหยิบใบไม้มา ๑ ใบ แล้วระดมความคิดเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา บันทึกวิธีการแก้ปัญหาลงใน **ใบไม้สีเขียว** วิธีการละ ๑ ใบ

๗. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลการระดมความคิด จากนั้นนำใบไม้ไปติดบนโครงร่างต้นไม้ ทำอย่างนี้จนครบทุกกลุ่ม

๘. ครูต้องเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจว่าชุมชนของเราเหมือนกับต้นไม้ที่ต้องการเจริญเติบโตให้ดอกให้ผลเป็นประโยชน์ต่อคนที่อาศัยอยู่ในชุมชน จึงต้องอาศัยคนในชุมชนรวมพลังการสร้างสรรค์ชุมชนให้น่าอยู่ จากนั้นครูตั้งคำถามว่า "ใครมีหน้าที่จัดการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นของชุมชน" (แนวคำตอบ คือ ทุกคนต้องช่วยกัน

โดยอาจร่วมกับผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง) ครูต้องเชื่อมโยงเรื่องข้างต้นกับการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาในชุมชน ว่าแม้จะมีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา แต่ทุกคนที่อยู่ในชุมชนต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาเหล่านี้มิเช่นนั้น ต้นไม้จะมีสีน้ำตาลเช่นเดิมกลายเป็นต้นไม้ชุมชนที่มีปัญหา

๙. ครูถามนักเรียนว่า “กระบวนการที่คนในชุมชนมีส่วนร่วม มีอะไรบ้าง” (แนวคำตอบ)

- ทุกคนได้สำรวจได้รวบรวมข้อมูลปัญหาในชุมชน
- ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหา
- ทุกคนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาในชุมชน

จากนั้นครูถามต่อว่า **กระบวนการมีส่วนร่วมเรียกว่าอะไร”** (แนวคำตอบ) คือ คือ **กระบวนการประชาธิปไตย เพราะทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจการพัฒนาบ้านเมืองของตนเอง**

๑๐. ครูเชื่อมโยงให้นักเรียนทบทวนกระบวนการทำงานกลุ่มของนักเรียน ให้ได้ข้อสรุปว่ากระบวนการประชาธิปไตยมีลักษณะอย่างไรบ้าง เช่น ทุกคนได้มีส่วนร่วม ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

สื่อการเรียนรู้

๑. ภาพโครงร่างต้นไม้

๒. ใบไม้สีน้ำตาล/ใบไม้สีเขียว จำนวนประมาณ ๖๐ ใบ

การวัดและประเมินผล

๑. การสังเกต

- การใช้เหตุผลในการทำกิจกรรม
- การทำงานกลุ่ม

ที่มา : คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย สำหรับครูผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ – ๖

ใบความรู้ที่ ๑
ความหมาย และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมาย

การปกครองท้องถิ่น คือ การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินรูปแบบหนึ่งที่ใช้หลักการการกระจายอำนาจ ที่มุ่งให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เอาธุระกับกิจการสาธารณะในท้องถิ่นของตนอย่างมีอิสระโดยรัฐทำหน้าที่เป็นผู้กำกับควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

๑. เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เพื่อให้เกิดความทั่วถึงในการให้บริการสาธารณะและแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของประชาชน

๒. เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงและรวดเร็ว เพราะความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียวอาจไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า

๓. เพื่อช่วยเหลือรัฐบาลในการประหยัดงบประมาณหรือเป็นการลดค่าใช้จ่ายของรัฐบาล เพราะกิจการส่วนใหญ่ที่ท้องถิ่นรับมอบจากรัฐบาล ท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้โดยใช้รายได้ของตนเอง ซึ่งมาจากข้อกำหนดของกฎหมาย

๔. ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ รูปแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเบื้องต้น เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองไม่ว่าจะโดยการเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง หรือการตรวจสอบการกำกับดูแล การปฏิบัติหน้าที่ของสภาท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งจะมีผลให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการปกครองในระดับประเทศ

.....

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยย่อยที่ ๓ วิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจงนักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

๑. ข้อใดเป็นฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
ก. นายกเทศมนตรี
ข. ผู้ว่าราชการจังหวัด
ค. สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ง. นายกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๒. ข้อใดเป็นความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น
ก. ทำให้ประชาชนเชื่อฟังรัฐ
ข. เป็นการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง
ค. ทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง
ง. ช่วยตอบสนองความต้องการของผู้นำทางการเมือง

๓. นายกเทศมนตรีมีบทบาท หน้าที่อย่างไร
ก. ออกเทศบัญญัติ
ข. บริหารงานของเทศบาล
ค. ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายสภาเทศบาล
ง. ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารเทศบาล

๔. นายกเมืองพัทยามีที่มาอย่างไร
ก. การเลือกตั้ง
ข. การสรรหาจากสมาชิกสภาเมืองพัทยา
ค. การคัดเลือกจากกำนันในเขตเมืองพัทยา
ง. การคัดเลือกจากข้าราชการในเขตเมืองพัทยา

๕. บริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ท้องถิ่นดำเนินการ มุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อใคร
ก. ประชาชนทั้งประเทศ
ข. ประชาชนในท้องถิ่นนั้น
ค. ประชาชนที่อยู่ภายนอกท้องถิ่น
ง. ประชาชนที่เสียภาษีให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

๖. บริการสาธารณะใด**ไม่ใช่**สิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำเพื่อบริการแก่ประชาชนในท้องถิ่น
ก. การจัดให้มีตลาด
ข. การจัดให้มีสุสานและฌาปนสถาน
ค. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ง. การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๗. ข้อใด**ไม่ใช่**ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการปกครองส่วนท้องถิ่น
ก. ท้องถิ่นมีความสะอาด
ข. คนในท้องถิ่นมีฐานะร่ำรวยกันทุกคน
ค. คนในท้องถิ่นมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
ง. คนในท้องถิ่นได้รับสวัสดิการอย่างเท่าเทียมกัน

๘. เพราะอะไรการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว
ก. บุคลากรมีความสามารถสูง
ข. มีงบประมาณมากกว่ารัฐบาล
ค. มีเครื่องมือที่ทันสมัยกว่าของรัฐบาล
ง. รับรู้ปัญหาและความต้องการของประชาชน

๙. หน่วยงานใด**ไม่ใช่**องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ก. เทศบาล
ข. องค์การบริหารส่วนตำบล
ค. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
ง. กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น

๑๐. ข้อใดเป็นการปกครองที่**แตกต่าง**จากข้ออื่น
ก. เชียงใหม่
ข. อุดรธานี
ค. พัทยา
ง. นครสวรรค์

ใบงานที่ ๐๑
เรื่อง การปกครองส่วนท้องถิ่น

.....

หน่วยย่อยที่ ๓ เรื่องวิถีประชาธิปไตย

แผนที่ ๑ ท้องถิ่นเรื่องใกล้ตัว **ชั้น** ประถมศึกษาปีที่ ๕

ชื่อ.....เลขที่.. .....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูกต้อง และทำเครื่องหมาย × หน้าข้อที่ผิด

.....	๑. การปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย มี ๕ รูปแบบ
.....	๒. นายกเทศมนตรีเข้าดำรงตำแหน่งโดยการแต่งตั้งของประชาชนในเขตเทศบาล
.....	๓. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจทางการเมืองและการบริหารไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
.....	๔. การปกครองรูปแบบเทศบาล มี ๓ ประเภท คือ เทศบาลนคร เทศบาลอำเภอ และเทศบาลตำบล
.....	๕. นายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งอยู่คราวละสี่ปี
.....	๖. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดำรงตำแหน่งอยู่คราวละห้าปี
.....	๗. องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่รับแจ้งย้ายที่อยู่
.....	๘. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจสูงสุดในฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล
.....	๙. องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล
.....	๑๐. บทบาทหน้าที่ของนายกองค์กรบริหารส่วนตำบล คือ บริหารงานตามความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล

ใบความรู้ที่ ๑
เรื่อง โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

.....

โครงสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกได้ ดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนจังหวัด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย มีจังหวัดละหนึ่งแห่ง ยกเว้นกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีเขตพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัด จัดตั้งขึ้นเพื่อบริการสาธารณประโยชน์ในเขตจังหวัด ตลอดทั้งช่วยเหลือพัฒนางานของเทศบาลและ อบต. รวมทั้งการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อไม่ให้งานซ้ำซ้อน

โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด แบ่งได้ดังนี้

๑) สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ มีอำนาจตราข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในจังหวัดนั้น มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี สำหรับจำนวนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของแต่ละจังหวัดขึ้นอยู่กับจำนวนราษฎรในจังหวัดนั้นๆ โดยให้ถือเกณฑ์ตามจำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง

๒) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่ในการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ ๔ ปี มีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกฎหมาย

๒. เทศบาล เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในประเทศไทยปัจจุบัน การปกครองรูปแบบเทศบาลเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย เทศบาลมี ๓ ประเภท ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลแบ่งได้ดังนี้

๑. สภาเทศบาล เป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติของเทศบาล มีหน้าที่ในการตราเทศบัญญัติ อนุมัติงบประมาณประจำปีของเทศบาล และควบคุมการบริหารกิจการของเทศบาล คณะเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี โดยมีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาล ดังนี้

๑) เทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๑๒ คน

๒) เทศบาลเมือง ประกอบด้วย สมาชิกจำนวน ๑๘ คน

๓) เทศบาลนคร ประกอบด้วย สมาชิกจำนวน ๒๔ คน

๒. นายกเทศมนตรี ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารของเทศบาล ประกอบด้วยนายกเทศมนตรีและรองนายกเทศมนตรี มีจำนวนกำหนดไว้ตามประเภทของเทศบาล ดังนี้

๑) เทศบาลตำบล มีนายกเทศมนตรี ๑ คน และรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน ๒ คน

๒) เทศบาลเมือง มีนายกเทศมนตรี ๑ คน และรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน ๓ คน

๓) เทศบาลนคร มีนายกเทศมนตรี ๑ คน และรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน ๔ คน

นายกเทศมนตรี มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระไม่ได้ ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและบริหารงานให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล

๓. องค์การบริหารส่วนตำบล คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งได้ดังนี้

๑) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ ๒ คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน จะมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจำนวน ๖ คน ถ้ามี ๒ หมู่บ้านจะมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ ๓ คน

๒) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี ทำหน้าที่ในการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

๔. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

๔.๑ กรุงเทพมหานคร เป็นองค์การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีขนาดใหญ่ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘

กรุงเทพมหานครแบ่งโครงสร้างออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ

๑) สภากรุงเทพมหานคร (ฝ่ายนิติบัญญัติ) ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี สภากรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ทางนิติบัญญัติ รวมทั้งควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๒) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (ฝ่ายบริหาร) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี โดยรับผิดชอบการบริหารงานกรุงเทพมหานคร

พื้นที่การบริหารกรุงเทพมหานครแบ่งออกเป็นเขตและแขวง ในแต่ละเขตจะมีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหาร โดยมีสภาเขต (สข.) เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนภายในเขตนั้น ซึ่งแต่ละเขตมีสมาชิกสภาเขตอย่างน้อยเขตละ ๗ คน มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี

๔.๒ เมืองพัทยา พัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย เป็นเมืองที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วง ๒๐ ปี ที่ผ่านมา จึงทำให้ประชากรต่างถิ่นอพยพเข้ามาอยู่เพิ่มจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ผังเมือง อาชญากรรม และอื่น ๆ เพื่อให้การบริหารเมืองมีประสิทธิภาพและมีความคล่องตัว รัฐบาลจึงกำหนดให้พัทยามีการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษ เรียกว่า เมืองพัทยา และมีตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้การบริการเมืองพัทยาประกอบด้วยสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

โครงสร้างของเมืองพัทยา แบ่งโครงสร้างออกเป็น ๒ ฝ่าย

๑) สภาเมืองพัทยา (ฝ่ายนิติบัญญัติ)ประกอบด้วยสมาชิกสภาเมืองพัทยา จำนวน ๒๔ คน มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี สภาเมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ รวมทั้งควบคุม และตรวจสอบการทำงานของนายกเมืองพัทยา

๒) นายกเมืองพัทยา (ฝ่ายบริหาร) มาจากการเลือกตั้งของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยามีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระไม่ได้ นายกเมืองพัทยาจะควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของพัทยา โดยมีปลัดเมืองพัทยาเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเมืองพัทยาและลูกจ้างเมืองพัทยารองจากนายกเมืองพัทยา และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำของพัทยา

.....

☆☆☆☆☆ ป ๔.๓/ฝ ๓-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง บทบาท และหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น

.....

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ๑. ให้นักเรียนศึกษาบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น จากใบความรู้ที่ ๑

๒. นักเรียนวิเคราะห์ สรุปบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น ตามประเด็นดังนี้

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

.....
.....
.....
.....

นายกเทศมนตรี

.....
.....
.....
.....

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

.....
.....
.....
.....

ผู้ว่าการกรุงเทพมหานคร

.....
.....
.....
.....

นายกเมืองพุทยา

.....
.....
.....
.....

ใบความรู้ที่ ๑
เรื่อง บทบาท และหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น

.....

๑. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่ในการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

๑) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย โดยก่อนเข้ารับตำแหน่งต้องแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และรายงานผลการปฏิบัติงานต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดทุกปี

๒) รับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ และนโยบาย

๓) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

๔) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๕) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๖) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

๒. นายกเทศมนตรี มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบาย

๒) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

๓) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี

๔) วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๕) รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

๓. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

๑) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

๒) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๔) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัติหรือที่มีกฎหมายอื่นบัญญัติไว้

๔. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ทั่วไปตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ดังนี้

๑) กำหนดนโยบาย และบริหารราชการเขตกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามกฎหมาย

๒) สั่ง อนุญาต อนุมัติเกี่ยวกับราชการของกรุงเทพมหานคร

๓) แต่งตั้งและถอดถอนรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และแต่งตั้งและถอดถอนผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษาหรือคณะที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใด ๆ

๔) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มอบหมาย

๕) วางระเบียบเพื่อปรับปรุงงานของกรุงเทพมหานคร ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๖) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร

๗) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (เช่น การเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการและลูกจ้างกรุงเทพมหานคร ตามมาตรา ๕๐ การเสนอร่างข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ตามมาตรา ๙๘ เป็นต้น) และตามที่กฎหมายอื่นกำหนดไว้ (เช่น อำนาจหน้าที่ซึ่งกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี หรือคณะเทศมนตรี ตามมาตรา ๕๐ เป็นต้น)

๕. นายกเมืองพัทยา พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒ ในมาตรา ๔๘ กำหนดให้นายกเมืองพัทยา มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑) กำหนดนโยบายและรับผิดชอบในการบริหารราชการของเมืองพัทยาให้เป็นไป ตามกฎหมาย ข้อบัญญัติ และนโยบาย

๒) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเมืองพัทยา

๓) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเมืองพัทยา เลขานุการนายกเมืองพัทยา ผู้ช่วยเลขานุการนายกเมืองพัทยา ประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษาหรือคณะที่ปรึกษา

๔) วางระเบียบเพื่อให้งานของเมืองพัทยาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย หรือตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายกเมืองพัทยาหรือนายกเทศมนตรีหรือคณะเทศมนตรี

.....

ใบกิจกรรมที่ ๑
เรื่อง บทบาทหน้าที่ ของผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำระดับประเทศ

.....

จุดประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียน

๑. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

๒. เห็นความสำคัญของการเลือกผู้นำที่ดีในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. ครูให้นักเรียนท่องบทอาขยาน หรือร้องเพลง **"โลกของเรา"**

โลกของเรา

พวกเราทุกคนมีบ้าน หลาย ๆ บ้านรวมกันเป็นหมู่
หลายหมู่รวมเป็นตำบล หลาย ๆ ตำบลก็เป็นอำเภอ
หลาย ๆ อำเภอก็เป็นจังหวัด หลาย ๆ จังหวัดรวมเป็นประเทศ
หลาย ๆ ประเทศรวมเป็นทวีป หลาย ๆ ทวีปก็เป็นโลกของเรา

(ที่มา : นพวรรณ กาญจนนันท์)

๒. ครูจัดทำบัตรคำผู้นำในระดับต่างๆ เท่าจำนวนนักเรียน อาทิ

ระดับครอบครัว - พ่อ, แม่, ปู่, ย่า, ตา, ยาย, พี่, ป้า, น้า, อา ฯลฯ
ระดับโรงเรียน - ครูใหญ่, ผู้อำนวยการโรงเรียน ฯลฯ
ระดับชุมชน - ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน, นายอำเภอ, สารวัตรกำนัน, นายก อบต. ประธานกลุ่มออมทรัพย์, ประธานกลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ
ระดับชาติ - นายกรัฐมนตรี , รัฐมนตรี , ปลัดกระทรวง ฯ,ฯ

๓. นำบัตรคำทั้งหมดคว่ำ อย่าให้นักเรียนเห็น แล้วให้นักเรียนมาหยิบบัตรคำ คนละ ๑ ใบ

๔. ครูบอกให้นักเรียนจับกลุ่มกันตามระดับต่าง ๆ จากครอบครัวถึงระดับชาติ แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ ๒ เรื่องบทบาทของผู้นำและทำใบกิจกรรมที่ ๑ แล้วสงตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานของกลุ่ม

๕. ครูและนักเรียนอภิปราบถึงบทบาทหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่นและผู้นำประเทศเพิ่มเติมและสรุปกิจกรรม

สื่อการเรียนรู้

๑. บัตรคำ ผู้นำระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และระดับชาติ

๒. แผนภูมิเพลง โลกของเรา

๓. ใบความรู้ เรื่อง บทบาทของผู้นำ

การวัดและประเมินผล

๑. การสังเกต – ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม , การปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตามที่ดี

๒. ประเมินผลงานจากใบกิจกรรม

ใบกิจกรรมที่ ๒

สรุปผลการอภิปรายบทบาทของผู้นำท้องถิ่นและผู้นำระดับประเทศ

คำชี้แจง ๑. นักเรียนเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการกลุ่ม เพื่อดำเนินกิจกรรม

๒. ให้กลุ่มศึกษาใบความรู้ เรื่อง บทบาทของผู้นำ แล้วร่วมกันอภิปรายและสรุปบทบาทของผู้นำท้องถิ่นและผู้นำประเทศตามความเห็นของกลุ่ม

ประธาน .....

รองประธาน .....

เลขานุการ .....

ผลการอภิปรายและสรุปบทบาทของผู้นำท้องถิ่น .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ ๒
บทบาทของผู้นำ

ความหมายของความเป็นผู้นำ

ผู้นำ คืออะไร เป็นคำถามที่สามารถตอบได้ในหลายแง่มุม หรือหลายความหมาย ผู้นำอาจ หมายถึง ผู้ที่สามารถสั่งการให้คนในองค์การหรือลูกน้องปฏิบัติตามหรือ หมายถึงผู้ที่มีความสามารถหรือความเชี่ยวชาญเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำฯลฯแต่โดยสรุปแล้ว“ผู้นำ”หมายถึง บุคคลที่สามารถชักจูงหรือชี้นำบุคคลอื่น ให้ปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

ลักษณะของผู้นำ

มีผู้ศึกษาถึงลักษณะผู้นำไปในหลายแนวทาง ทั้งในด้านคุณลักษณะ บทบาท หน้าที่ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม เราสามารถแบ่งผู้นำออกเป็น ๒ ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

๑. ผู้นำแบบเป็นทางการ (Formal Leaders) หมายถึง ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานเพราะว่า ผู้บังคับบัญชานั้น คือ ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหรือให้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎระเบียบขององค์การ

๒. ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ (Informal Leaders) คือ ผู้นำที่ไม่ใช่ผู้บังคับบัญชา เพราะไม่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าในองค์การ แต่สมาชิกในหน่วยให้การยอมรับ และยกย่องให้เป็นผู้นำ เพราะเขามีคุณสมบัติบางประการที่หน่วยงานหรือสมาชิกในองค์การต้องการให้การยอมรับ หรือให้ความไว้วางใจ เช่น ประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ มนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการเป็นผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นแบบทางการหรือไม่เป็นทางการ คือ จะต้องมีสมาชิกในกลุ่ม มีข้อตกลงร่วมกัน เช่น กฎระเบียบ ข้อบังคับ การให้คุณ ให้โทษ เป็นต้นนอกจากนี้ ผู้นำควรมีวิสัยทัศน์ ความซื่อสัตย์ ความสามารถในการจัดความสำคัญก่อนหลัง ความสามารถในการสร้างสรรค์ การเปลี่ยนแปลงทางบวก ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการสื่อสารที่ดีและมีวินัย

บทบาทและสมรรถภาพของผู้นำท้องถิ่นและผู้นำประเทศ

๑. เป็นผู้กำหนดทิศทางการบริหาร เช่น รู้เทคนิคต่าง ๆ ของการบริหาร เป็นต้น
๒. ต้องมีความสามารถกระตุ้นคน
๓. ต้องเป็นนักวางแผน
๔. ต้องเป็นผู้มีความสามารถในการตัดสินใจ
๕. ต้องมีความสามารถในการจัดการองค์การ
๖. ต้องเป็นผู้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง
๗. ต้องเป็นผู้ให้ความร่วมมือ
๘. ต้องเป็นผู้ติดต่อสื่อสารที่ดี
๙. ต้องเป็นผู้แก้ปัญหาขัดแย้งในองค์การได้
๑๐. ต้องสามารถบริหารปัญหาต่าง ๆ

☆☆☆☆☆ ป ๔.๓/ผ ๔-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การบริการสาธารณประโยชน์ในชุมชน

.....

รายชื่อสมาชิก ๑ ..... ๒. .....

๓ ..... ๔. .....

คำชี้แจง

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๔ กลุ่ม เพื่อสืบค้นข้อมูล เกี่ยวกับ การบริการสาธารณประโยชน์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย สรุปข้อมูลในรูปแบบแผนผังความคิดลงในกระดาษฟลิบชาร์ท

๓. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

★★★★★	ป ๔.๓/ฝ ๑-๐๒

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง การบริการสาธารณประโยชน์ในชุมชน

.....

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

คำชี้แจง

๑. ให้นักเรียนทำแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่อง การบริการสาธารณประโยชน์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. ตกแต่งแผ่นพับให้สวยงาม และนำไปติดที่ป้ายนิเทศหน้าห้องเรียน

ใบความรู้ที่ ๑
เรื่อง การบริการสาธารณประโยชน์ในชุมชน

.....

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากจะดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นแล้ว ยังต้องจัดบริการสาธารณประโยชน์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชุมชนด้วย

การบริการสาธารณะ หมายถึง การบริการหรือกิจกรรมที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อตอบสนองความต้องการของส่วนรวม โดยเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนวยการหรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครองที่จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนและสร้างการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาประเทศชาติในภาพรวม โดยมีหลักการที่เป็นประเด็นสำคัญในการจัดบริการสาธารณะคือ การจัดบริการสาธารณะต้องดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น มีความเสมอภาค ความต่อเนื่อง และความโปร่งใสในการให้บริการ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริการส่วนตำบล และกรุงเทพมหานคร มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้เป็นไปตามที่ได้รับมอบหมาย และกำหนดให้รัฐบาลเป็นผู้จัดสรรเงินอุดหนุนและเงินจากการจัดสรรภาษีและอากร เพื่อให้การดำเนินการด้านบริการสาธารณะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนจากรัฐแบ่งออกได้เป็น 4 ด้านหลัก คือ

๑. ด้านการจัดบริการสาธารณะที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างถนน ทางระบายน้ำ ไฟฟ้าสาธารณะ และการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๒. ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต เช่น การบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบริการสาธารณะสุขมูลฐาน การจัดการศึกษาท้องถิ่น และการบริการสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในท้องถิ่น

๓. ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบ เช่น การป้องกันอุบัติภัยทางถนน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการจัดบริการห้องน้ำสาธารณะในท้องถิ่น

๔. ด้านการลงทุน ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวและอาชีพ การพัฒนาป่าชุมชน และการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่น

.....

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยย่อยที่ ๓ วิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง:ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

๑. ข้อใดเป็นความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น
ก. ทำให้ประชาชนเชื่อฟังรัฐ
ข. เป็นการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง
ค. ทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง
ง. ช่วยตอบสนองความต้องการของผู้นำทางการเมือง

๒. ข้อใดเป็นฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
ก. นายกเทศมนตรี
ข. ผู้ว่าราชการจังหวัด
ค. สภาองค์การบริหารส่วนส่วนจังหวัด
ง. นายกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๓. นายกเทศมนตรีมีบทบาท หน้าที่อย่างไร
ก. ออกเทศบัญญัติ
ข. บริหารงานของเทศบาล
ค. ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายสภาเทศบาล
ง. ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารเทศบาล

๔. นายกเมืองพัทยามีที่มาอย่างไร
ก. การเลือกตั้ง
ข. การสรรหาจากสมาชิกสภาเมืองพัทยา
ค. การคัดเลือกจากกำนันในเขตเมืองพัทยา
ง. การคัดเลือกจากข้าราชการในเขตเมืองพัทยา

๕. บริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ท้องถิ่นดำเนินการ มุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อใคร
ก. ประชาชนทั้งประเทศ
ข. ประชาชนในท้องถิ่นนั้น
ค. ประชาชนที่อยู่ภายนอกท้องถิ่น
ง. ประชาชนที่เสียภาษีให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

๖. เพราะอะไรการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว
ก. บุคลากรมีความสามารถสูง
ข. มีงบประมาณมากกว่ารัฐบาล
ค. มีเครื่องมือที่ทันสมัยกว่าของรัฐบาล
ง. รับรู้ปัญหาและความต้องการของประชาชน

๗. บริการสาธารณะใด**ไม่ใช่**สิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำเพื่อบริการแก่ประชาชนในท้องถิ่น
ก. การจัดให้มีตลาด
ข. การจัดให้มีสุสานและฌาปนสถาน
ค. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ง. การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๘. ข้อใด**ไม่ใช่**ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการปกครองส่วนท้องถิ่น
ก. ท้องถิ่นมีความสะอาด
ข. คนในท้องถิ่นมีฐานะร่ำรวยกันทุกคน
ค. คนในท้องถิ่นมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
ง. คนในท้องถิ่นได้รับสวัสดิการอย่างเท่าเทียมกัน

๙. หน่วยงานใด**ไม่ใช่**องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ก. เทศบาล
ข. องค์การบริหารส่วนตำบล
ค. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
ง. กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น

๑๐. ข้อใดเป็นการปกครองที่**แตกต่าง**จากข้ออื่น
ก. เชียงใหม่
ข. อุดธานี
ค. พัทยา
ง. นครสวรรค์

บันทึก